Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | הײנט 10 זײטען.

נײער פאלקסבלאט

אינפּאַרטײאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צײטונג

Nr. 121/16121	Łódź, Niedziela 25 maja 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, טז אייר תרפ"ט	Nr. 121 16121

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

צעירי אגודת ישראל, לאדז.

זאל „קאלאסעאום" 53 זאכאדניא 53.

הײנט, זונטאג, פ' בחקותי (דעם 26-טען מאי ד. י.)

7 א זייגער אין אָוונט קומט פאָר

אַ גרויסער מאסען-מיטינג

א.ד.ט. — די כנסי' גדולה און איהרע פּראָבלעמען

מיט דער בעטייליגונג פון די פיהרער פון דער אלוועלטליכער „אגודת ישראל" די ה"ה:

ד"ר וואלף יאקובסאהן (האַמבורג), הרב ד"ר ה. קאהן (בערלין)

הרב טובי' הורוויץ (רישא), און פרנס אלכסנדר זישא פרידמאן (וואַרשא)

בילעטען צו בעקומען אין דער אגודה (דזיעלנא 11), ביי פראהמאַן (פּאָלנאָצנאַ 4), בענדער (צעגעלניאַנא 50) און ביי דער קאַסע פון זאַל.

אַכטונג! פּינקטליך 8 אַ זייגער ווערט דער איינגאַנג געשלאָסען.

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל-ארצט פאר אינגערעקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 1—10 מיטאג און 4—7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

אַכטונג, שטרימפּ-פאַבריקאַנטען און שטריקערס!

איך מאַך דערמיט בעקאַנט, אַז איך בעזיץ אַ גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע מערצערזירטע גארנען צו שטרימף און אַ גרויסן אויסוואהל פון סוועטער-וואל אלע נומערן אַלעם צו ביליגע פרייזען!

מיט אַכטונג מ. העבער

נאַוואָמיעסקא 20, טעל. 39-59.

די פערוואַלטונג פון

שניידער-מייסטער-פעראיין, אַלעע 1. מאַי 2

מעלדעט אלע בעלי-חובות פון

משה גאלדבערג, פּאָלנאָצנא 13,

פריהער נאַוואמיעסקא 12

אַז זיי וועלען גערופען ווערען אין פעראיין אין פערלויף פון דער וואָך, כדי צו ערלעדיגען די חובות.

די פערוואלטונג.

טוּיזענטער

קראַנקע אויף מאַגען-קאטאר, אויפבלאָזונגען, קורטשען, ווייטאָגען, אונפערדײליכקייט, אַפּעטיטלאָזיגקייט, אַלגעמיינע אָפּשוואַכונג, האָבען צוריק-געווינען דאָס געזונט, בענוצענדיג קרייטעכצער פון דעם בעריהמטען אויף דער גאַנצער וועלט ד"ר דיטעל, פּראָפעסאָר פון יאַגעלאָנסקי אוניווערזיטעט. פאָדערט די אומזיסטע בעלערענדע בראָשורקע. אדרעס:

LISZKI-APTEKA

דאס 1-טע ארטאָד. לעהר-אַנשטאַלט און גן-ילדים אין פוילען

„דרכי-נעם" לאדז, קילינסקעגא 50

טעלעפאן 26-35

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פעראָרדנונג פון דער שול-מאַכט וועגען איינשרייבען שול-פליכטיגע קינדער אין פּריוואַטע לעהר-אַנשטאַלטען בעטען מיר אַלע עלטערן, וועמענס קינדער ס'לערנען זיך שוין אין אויבענדערמאַנטען לעהר-אַנשטאַלט, ווי אויך די עלטערן, וועלכע ווינשען איינצושרייבען זייערע קינדער אויפן נייעם שול-יאהר

איינצושרייבען זיי ביז'ן 1-טען יוני (כ"ב אייר)

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך אין דער קאַנצעלאַריע פון 8—1 מיטאָג און פון 4—7 אָוונט

די עקזאַמענס הויבען זיך אָן דעם 2-טען יוני (כ"ג אייר)

די ליטונג.

גלייכצייטיג זענען מיר מודיע, אַז אין דער מתיבתא ווערען אָנגענומען אומזיסט תלמידים, וועלכע האָבען די געהעריגע פאָרבערייטונג.

עס ווערט מעהר נישט געטאַנצט

אין זאַל פּאָלודניאָווא 10.

היערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז פון דינסטאַג, דעם 21. מאַי איז געעפענט געוואָרען אין מיין זאַל פּאָלודניאָוואַ 10

אַ כשר'ן רעסטאָראַן

אָנגעפיהרט פון ערשטקלאַסיגע יאַכלייט. ס'ווערט אַרויסגעגעבען טעגליך היימישע געשמאַקע מיטיגען צו צוגענגליכע פרייזען.

בעמערקונג: עס ווערט אָנגענומען בעשטעלונגען אויף חתונות, באַנקעטען א.אַ.וו. אויך קענען זיך מעלדען קוואַליפיצירטע קעלנערינס.

מיט אכטונג דניאל פרידוואַלד.

אַגעוועלב

מיט אַ גרויס שוי-פענסטער אויף דער פּאָלודניאָווא גאַס צווישען זאַכאָדניא און קילינסקי איז איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען אין ביורא „פּאַסטעמפּ" קאַסטאַנט. 10.

ס'ווערט געזוכט לערן - יונגלעך און מעדלעך

ווי אויך יונגלעך, וואָס קאָנען שוין אַרבייטען אין דער שאָכטעל-פאַבריק פּאָלודניאָווא 20, 11 הויף

פרייזווירדיג צו פערקויפען 2 מאָרגעסלאַנד

טיילווייז אָדער אינגאַנצען אין רודא-פּאַביאַניץ ביי דער האַלטע-שטעלע יאַנובעק צו ערפאַהרען ביי

Franc Szubert

ס'איז אַוועקגעקומען

אַ קליינער הונד אַ ראַטלער, שוואַרץ, אָפּגעבריגט אויערען און עק. אָפּגעהאַקט מיט אַ מאַרקע. אָפּצוגעבען געגען אַ בעלוינונג צו

Dr. Łuba

Plac Wolności 5.

אַ מבעקוועמסטען און אַמביליגסטען

וועט איהר פאַהרען קיין

פּאַריזער

אויף די אַלגעמיינע לאַנדעס-אויסשטעלונג

אויפ'ן בעסטען אויטאָבוס „BROCKWAY"

וועלכען מען רופט אין אַמעריקאַ „Highway Express"

אָפּפאָר פון לאָדז פון ריינאַנד-פלאַץ (נייער מאַרק) אויפ'ן רוג ביאַלאַ גאַס אַלע טאָג 6 אַ זייגער פריה

דאס אנקומען קיין פּויזען 12 אַ זייגער מיטאָג.

פרייז פון אַ בילעט 12.80 זל.

יידישע שול-אָרגאַניזאַציע אין לאָדזש

—אָפּטיילונג—

עלטערן!

פאַרשרייבט אייערע קינדער אין די יידישע פאָלקס-שולן

מיט דער יידישער אונטעריכט-שפּראַך!

1) אין דער 7 קל. ייד. פאָלקס-שול, — — — — ציגל-גאַס 17.

2) „ „ 7 קל. „ „ — — — — ציגל-גאַס 26.

3) „ „ 7 קל. „ „ — — — פלאַץ מאַשטשעלני 4.

4) „ „ 7 קל. „ „ — — — זגערזשער 42.

ס'ווערן אָנגענומען קינדער פון 6 יאָר אָן.

די קינדער, וואָס באַזוכן אונדזערע שולן זענען יוצא דעם שול-צוואַנג.

די איינשרייבונגען ווערן פאָרקומען נאָר ביזן 31 מאַי.

די איינשרייבונגען קומען פאָר אין די קאַנצעלאַריעס פון די שולן פון 8—2 פאַרם. און פון 8—10 אוו. מ'דאַרף מיטברענגען דעם קינדס מעטריקע און אַ דאָקטאָר-צײַגניש וועגן פּאָקן-שטעלן.

די פאַרוואַלטונג.

KURSY KIEROWCÓW SAMOCHODOWYCH

יודישע שאָפער-קורסען ביי דער האַנדווערקער-שולע

אויף פּאָמאַרסקאַ 46/48

ווערען געעפענט אין מאַי ד. י.

איינשרייבונגען נעהמט אָן די קאַנצעלאַריע פון דער האַנדווערקער-שולע טעגליך פון 10—2 מיטאָג און פון 7—9 אָוונט.

פאָלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

הײנט, זונטאַג, דעם 26 מאַי, 8.30 אָוונט אין לאָקאַל פון דער ציוֹנ. אָרג. צעגעלניאַנאַ 4

2-טע פּאָפּולער וויסענשאַפטליכע פאָרלעזונג איבער גייסטיגע גאַזען

אויף דאָס טעמע: „די פערטיידיגונג"

פרעלעגענט: י. זשעלינסקי

איינגאַנג פריי!!!

ראַבאַרבער-ווייַן

פּרימאַ-קוואַליטעט

פראָבע-פלאַשען 0.1

אַ 1.50 זל.

איז צו בעקומען אין דער ווייַן-האַנדלונג פון

E. SZYKIER, Łódź

Północna 1, tel. 7-84.

צו אַלע!

ביזטו יונג און מוזט זיך צום פּאָבאָר שטעלען, ביזטו אַ „פרעמדער" און מוזט זיך רעגיסטרירען, ראַרפען מיר מיט אייך גאָרנישט קנעלען, אַז איהר מוזט זיך שוין לאָזען פאָטאָגראַפירען פערשפּעטיגט ביז דעם לעצטען טערמין אַפילו, זייט זיך גאָרנישט מצער, איהר קריגט פאָטאָגראַפיעס מיט אַ גדולה, באַלד נאָכ'ן „אָפּמענשלען" און גאָרנישט טייער, זעקס פנים'ער פאַר צוויי און אַ האַלבע זלאָטע, רעיעל, גוט און גלאַנציג, ווילט איהר נישט וואַרפען געלד אין בלאָטע קומט אין פאָטאָגראַפיע „סטודיאָ", פּוּלנאָצנאַ 32 29

די פערוואַלטונג פון דער געזעלש. צו פלעגען קראַנקע

„בקור חולים" און „אוזדראָוויסקאַ"

מאַכען דערמיט בעקאַנט, אַז די

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

וועט פאָרקומען הײנט, זונטאַג, דעם 26-טען מאַי 1929, אין אייגענעם לאָקאַל, 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, אַלס צוזאַמענגערופענע צום צווייטען טערמין און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאָהל אָנוועזענדע לויט'ן § 29 פון פעראיינס-סטאַטוט.

דריי מיליאָן זלאָטיס הלוואה

בעקומט דער לאָדזער מאַגיסטראַט פון אַ פּריוואַטער באַנק

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער לאָדזער מאַגיסטראַט פערענדיגט די אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ קורץ־טערמיניגער הלוואה אויף 3 מיליאָן זלאָטים.

די הלוואה זאָל געגעבען ווערען אויף 10 פּראָצ. יעהרליך און זאָל געזיכערט ווערען מיט די אַקציעס פון דער טראַמוואַי־געזעלשאַפט, וועלכע די שטאָט פערמאָגט.

די הלוואה פאַר דער שטאָט וועט רעאַליזירט דורך אַ היגער באַנק און וועט פערווענדעט ווערען אויף עפענטליכע אַרבייטען.

(מ) אויף דער פרייטאָג׳דיגער זיצונג פון מאַגיסטראַט איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צו דעם שטאָט־ראַט וועגען אַ בעפולמעכטיגונג אויף צו בעקומען אַ הלוואה פון די אומאָרטיזאַציע־פאָנדען פון׳ם פינאַנץ־מיניסטעריום אויף די שטעטישע אינוועסטיציעס אין אַ סומע פון 1,000,000 זלאָטים.

קאָנפערענץ פון יודישע סטודענטען

וואס שטודירען אין אויסלאַנד

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) קיין וואַרשאַ איז געקומען אַ פאָרשטעהער פון דער אַקאַדעמישער זעלבסט־הילפס־אָרגאַניזאַציע אין פּראָג. דער ציל פון זיין קומען איז דאָס צוזאַמענרופען אַ קאָנפערענץ פון יודישע סטודענטען, וואָס שטודירען אין אויסלאַנד, זייער צאָהל בעטרעפט 8000 מאַן. די קאָנפערענץ זאָל פאָרקומען סוף יולי, אָדער אָנהויב אויגוסט.

קאַפּיטאַלען פון דער פּערזי׳כערונגס-אַנשטאַלט

וועלען געהאַלטען ווערען אין „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ“

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט צו פערזיכערן די גייסטיגע אַרבייטער, האָט בעשלאָסען פאַר מזומן געלד, וואָס זי בעזיצט, צו קויפען אַקציעס פון באַנק גאָספּאָדאַרסטוואָ קראַיאָוועגאָ.

הגם אַ טייל פון די פערוואַלטונגס־מיטגלידער איז געווען געגען אַזאַ אַרט לאָקירען די פרייע קאַפּיטאַלען איז דער בעשלוס דאָך אָנגענומען געוואָרען צוליב העכערע מאָטיווען.

לאָדז אַנ׳אויסנאַהם

ביים בעשטעטיגען די אינוועסטיציע־אַרבייטען

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דאָס אינערן־ און דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָבען נישט בעשטעטיגט די סטאַטוטען וועגען אינוועסטיציע אויפ׳ן יאָהר 1929-30 פאַר די שטעט סטרי, בעלסק, גראָדנאָ, לאָמזשע און ראַדום. דער סטאַטוט פאַר דער שטאָט לאָדז איז בעשטעטיגט טיילוויז.

געשלאָסען דעם פערבאַנד

פון טעלעפאָן=אַבאָנענטען

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) לויט אַ פעראָרדנונג פון דער שטעטישער וואָיעוואָדשאַפט איז געשלאָסען געוואָרען דער פערבאַנד פון די טעלעפאָן־אַבאָנענטען. געגען דעם פאָרזיצער און קאַסירער וועט פערפיהרט אַ פּראָצעס.

די חזרים לאָזען נישט

אַז די דייטש=פּוילישע אונטערהאַנדלונגען זאָלען זיך ריהרען פון אָרט

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעגייען די פּויליש־דייטשע אונטערהאַנדלונגען וועגען שליסען אַ האַנדעלס־אָפּמאַך איז פון דער פּוילישער זייט ערקלערט געוואָרען, אַז די אונטערהאַנדלונגען וועלען זיך נישט ריהרען פון אָרט, ביז דייטשלאַנד וועט נישט אָפּשאַפען די בעגרענצונגען פאַר׳ן חזירים אַריינפיהר פון פּוילען.

אַ לאָדזער יודישע אַרבייטערין

געוועהלט אין צענטראַלע אויספיה־רונגס=קאָמיטעט אין אוקראַינא

מאָסקווע, 25 (יט״א) גאָלדע ליס איז געוועהלט געוואָרען אַלס מיטגליד פון צענטראַלען אויספיהרונגס־קאָמיטעט אין אוקראַינע. גאָלדע ליס איז אַ לאָדזערין, איהר פאָטער איז אַ וועבער, זי איז געווען אַ זאָקען־מאַכערין און אָנגעהויבען אַרבייטען, ווען זי איז אַלט געווען 10 יאָהר. אין 1923 יאָהר איז זי אַריבערגעפאָהרען קיין קיעוו, דאָרט איז זי געוואָרען אַ טריקאָטאַזש־אַרבייטערין און איז שנעל פּאָפּולער געוואָרען אין די אַרבייטער־קרייזען, ביז זי איז געוואָרען אַ מיטגליד פון דער אוקראַינער רעגירונג.

יודישער וויסענשאַפטס-אינ-סטיטוט אין אוקראַינא

מאָסקווע, 25 (יט״א) די יודישע קאַטעדרע ביי דער אוקראַינער וויסענשאַפט־אַקאַדעמיע איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ וויסענשאַפט אינסטיטוט פאַר אויספאָרשונגס־אַרבייט.

אַ נייע אַרבייטער-קאָלאָניע אויפ׳ן נאָמען פון ריכטער בראַנדעס אין ארץ-ישראל

ירושלים, (י.ט.א.) ביי חדרה איז געגרינדעט געוואָרען, אַ דאַנק דער פינאַנציעלער אונטערשטיצונג פון ריכטער פון אַמעריקאַנער העכסטען געריכט לואי בראַנדעס, אַ נייע אַרבייטער־קאָלאָניע פאַר 40 קאָלאָניסטען. יעדער קאָלאָניסט בעזיצט 2 און אַ האַלב דונאַם פּלאַנטאַציע־ערד, אַ הויז און דאָס נויטיגען אינוועטאַר.

די נייע קאָלאָניע טראָגט דעם נאָמען „בראַנדייס־אַרבייטס־קאָלאָניע“. עס ווערט געפּלאַנט צו גרינדען נאָך איין אַרבייטס־קאָלאָניע פאַר 60 משפחות.

געהיימניש-פולער מאָרד

אויף דער פּויליש=סאָוויעטישער גרעניץ

ווילנא, 25 (ספּעצ. טעל.) אויף דער פּויליש סאָוויעטישער גרעניץ האָט מען געפונען מיט אַ דורכגעשאָסענעם ברוסט דעם וואַכמייסטער זיגמונט סאַמאַנסקי, ס׳איז פערהאַן אַ פערדאַכט, אַז סאַמאַנסקי איז געשאָסען געוואָרען דורך דער סאָוויעטישער גרעניץ־וואַכע.

די אָבקלאַנגען פון דער מאַי-דעמאָנסטראַציע אין ארץ-ישראל

ירושלים (י.ט.א.) אין חיפה איז דער יודישער אַרבייטער־בוכשטאַט פערמשפּט געוואָרען אויף 3 חדשים תפיסה פאַר׳ן אָנטייל אין דער מאַי־דעמאָנסטראַציע. אַ מוזולמענישער אַרבייטער איז פערמשפּט געוואָרען אויף 6 חדשים שווערע תפיסה פאַר שטעלען אַ ווידערשטאַנד דער פּאָליציי.

אין תל־אביב זענען 2 מיטגלידער פון די „פּועלי־ציון“ פערמשפּט געוואָרען צו 25 טעג און איינער צו 15 טעג תפיסה פאַר בעטייליגען זיך אין דער מאַי־דעמאָנסטראַציע.

די 13־יעהריגע מרים גאָלד איז פערמשפּט געוואָרען אויף 2 חדשים תפיסה פאַר געהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

געזעלשאַפט פריינד פון דער פעלקער-ליגע

וועגען דער מינדערהייטס=פראַגע

מאַדריד, 25 (ספּעצ. טעל.) דער קאָנגרעס פון די געזעלשאַפטען פריינד פון דער פעלקער־ליגע האָט נעכטען אָנגענומען אַ בעשלוס, אַז די גאַנצער מינדערהייטס־פראַגע זאָל איבערגעשיקט ווערען צום אויספאָרשען דעם אינסטיטוט פון אינטערנאַציאָנאַלען רעכט, וועלכע זאָל אויך אויסאַרבייטען אַ פּראָיעקט פון אַן אינטערנאַציאָנאַלער קאָנווענץ. ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צו דער פעלקער־ליגע, אַז זי זאָל צולאָזען עקספּערטען פון דער אייראָפּעאישע געזעלשאַפטליכער מיינונג בנוגע דעם מינדערהייטס־פּראָבלעם.

אַ ערשטקלאַסיגער שניידער-מייסטער

גלייכצייטיג אַנ׳אָנפיהרער פון עטליכע גנבים=באַנדעס

לעמבערג, 25 (טעלעפאָניש). אַ גרויסע סענסאַציע האָט דאָ אַרויסגערופען דער אַרעסט פון דעם בעזיצער פון ערשטקלאַסיגען שניידער־ווערקשטעל בנימין קאַזינער, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין שטעהען אָן דער שפּיץ פון עטליכע באַנדעס גנבים־איינברעכער. בעת דער רעוויזיע האָט מען ביי איהם געפונען געוואַלדיגע סכומים פערשידענע נערויפּטער און גע׳גנב׳עטע זאַכען.

ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אַז קאַזינער האָט געהאַט אַ שם פאַר אַנ׳ערשטקלאַסיגען שניידער און סאָלידען סוחר.

לאָדזער נייעס.

צוליב די טעלעפאָן-אויטאָמאַטען

(2) די פערוואַלטונג פון פערבאַנד פון אָנגעשטעלטע אין די אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געברויך האָט זיך געווענדעט צו דער פערוואַלטונג פון דער טעלעפאָן־געזעלשאַפט מיט אַ פאָדערונג צו בעשטימען פאַר אַלע טעלעפאָניסטקעס, וועלכע ווערען ענטזאָגט צוליב׳ן איינפיהרען די טעלעפאָן־אויטאָמאַטען, — אַ 6 חדשימדיגע פערגיטיגונג.

גאַז זאָל ווערען טייערער

(מ) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פינאַנץ־קאָמיסיע ביים שטאָט־ראַט, איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערקלענערען דעם שטייער פון די קינאָס אויף די זומער חדשים 50 פּראָצ.

אויף דער זעלבער זיצונג איז נאָך אַ לאַנגען וכוח בעשלאָסען געוואָרען צו העכערען דעם פּרייז פון גאַז אויף 8—12 פּראָצ. די סבה פון דעם זאָל זיין וואָס ס׳זענען טייערער געוואָרען קויהלען און דערביי זענען די אַלע זייטיגע פּראָדוקטען וואָס בעקומען זיך פון די קויהלען (סמאָלע א. אַנד.) די שטייגערונג פון קויהלען האָט געבראַכט דאָס יאָהר אַ פערלוסט פון 100 טויזענד זל, און דאָס פאַלען פון פּרייזען אויף די זייטיגע אַרטיקלען — 200 טויזענד זל.

אַראָפּגענומען די שטראָף פון דער ווידזעווער מאַנופאַקטור

ווי עס טיילט מיט דער „לאָדזיאַנין“, האָט די אויפזיכטס־מאַכט אַראָפּגענומען די שטראָף, וועלכע איז נעהאַט אַרויפגעלעגט געוואָרען אויף די דירעקטאָרען פון דער ווידזעווער מאַנופאַקטור, און אויף אשר קאָהן פאַר דעם אַנטי־סאַניטאַרען מצב אין די אַרבייטער־הייזער.

אַספאַלטירען די פּיעטרקאָווער גאַס

(מ) דער מאַגיסטראַט האָט, ווי בעוואוסט, בעשלאָסען צו אַספאַלטירען די פּיעטריקאָווער גאַס פון פרייהייטס־מאַרק ביז נאַוראָט. די אַרבייט האָט דער מאַגיסטראַט איבערגעגעבען „דער פּוילישער אַספאַלט געזעלשאַפט אין וואַרשאַ. די אַרבייט דאַרף קאָסטען העכער אַ מיליאָן זלאָטים

פערענדיגט דעם קוימען-קעה-רער-שטרייק

(2) אונטערן פאָרזיץ פון וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די קוימענקעהרערס. ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די לעצטע בעקומען געהעכערט דעם לוין פון 45 אויף 65 זל. אַ וואָך און די הוספה איז חל פונ׳ם 1. אַפּריל. די מייסטערס האָבען זיך אויך פערפליכטעט צו דעקען אויף זייער חשבון אַלע סאָציאַלע אָפּצאָהלען, געבען פאַר די אַרבייטער ווינטער־ און זומער־מלבושים און באָר־בילעטען. דער שטרייק איז פערענדיגט געוואָרען.

ספּאָרט-בעוועגונג.

„חשמונאי“—„ס.ס.ק.מ.“ (כאָיני) 2:0

„שטערן“—„קראַפט“ 4:1

„שטערן“ II—„קראַפט“ II 1:3

אויפפאָדערונג!

מיר פאָדערן היערדורך אויף דעם ה׳ מאיר בליוויים (ווסכאָדניאַ 6) צו ערלעדיגען גוטוויליג דעם שטרייט וועגען דירה־געלד, וואָס ער איז שולדיג שוין 8 יאָהר און נאָך פילמאָליגע אויפפאָדערונגען דורך אונז ביים ב״ד, ביז היינט נישט ערלעדיגט. מיר גיבען איהם צייט ביז מאָרגן, מאָנטאָג, ד. 27 מאַי דאָס צו ערלעדיגען גוטוויליג. נאָכדעם נעהמען מיר אָפּ פון זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די פאָלגען.

7609 מיט אכטונג

איגענטיהמער פון הויז ווסכאָדניא 6.

16-יעהריג יודיש יונגעל ענטלויפט

פון דערהיים צוליב זיינע מוזיקאַלישע אַמביציעס

לונאַטשאַרסקי ענטדעקט אין איהם אַ גרויסע מוזיקאַלישע טאַלאַנט

מאָסקווע, (יט״א) אַ זעהר אינטערעסאַנטע געשיכטע, ווי אַזוי אַ 16־יעהריג יונגעל, איז ענטדעקט געוואָרען דורך דעם סאָוויעטישען בילדונגס קאָמיסאַר לונאַטשאַרסקי אַלס גרויסער מוזיקאַלישער טאַלאַנט, ווערט איבערגעגעבען אין סאָוויעטישע צייטונגען.

אברהם רייכעל, אַ קינד פון פערמעגליכע עלטערן, וואָס זענען אַמאָל געווען גרויסע סוחרים אין ראָנבאַקער ראַיאָן האָט קיינמאָל נישט בעקומען קיין מוזיקאַלישע בילדונג, פון זיינע קינדער־יאָהרען אָן האָט איהם אָבער געצויגען צום פידעל. אַזוי ווי זיין פאָטער האָט נישט געוואָלט ליידען דאָס, וואָס ער האָט ערגעץ וואו בעקומען אַ פידעל און שטענדיג „געצימבעלט“ אויף איהם, האָט דאָס יונגעל זיך אויפגעהויבען און איז ענטלאָפען פון דער היים קיין כאַרקאָוו.

אין כאַרקאָוו איז דער 16־יעהריגער רייכעל אַריין אין מוזיק־שול, נאָכדעם ווי די אָרטיגע סאָוויעטישע טוער האָבען זיך מיט איהם פעראינטערעסירט. ער האָט אָבער אין דער דאָזיגער מוזיק־שול לאַנג נישט געקענט בלייבען, צוליב די מערדערליכע אַנטיסעמיטישע פערפאָלגונגען, וואָס ער האָט דאָרט געהאַט אויסצושטעהן. דער בילדונגס־קאָמיסאַריאַט פון אוקראַינע, האָט איהם צוליב דעם געמוזט איבערשיקען קיין לענינגראַד אין דער דאָרטיגער קאָנסערוואַטאָריע.

אין לענינגראַד האָט מען אָבער דעם יונגען יודישען יונגעל אין קאָנסערוואַטאָריע נישט אַריינגענומען. מען האָט איהם ערקלערט, אַז קינדער, וואָס קומען פון אוקראַינע קענען אין לענינגראַד אין קאָנסערוואַטאָריע נישט אָנקומען. מען ראָט איהם דערפאַר געֶעצה׳ט ער זאָל בעסער פאָהרען צוריק אַהיים צום טאַטען און פערגעסען אין זיין אַמביציע צו ווערען אַ פידעל־שפּילער.

דער קליינער און אַמביציעזער רייכעל האָט זיך אָבער נישט געלאָזט איינרעדען. אַ הונגעריגער און אַ אָפּגעריסענער האָט ער געבלאָנדזשעט עטליכע וואָכען איבער די גאַסען פון לענינגראַד און אַלץ געהאָפט, אפשר וועט מען איהם פאָרט אַריינ־נעהמען אין קאָנסערוואַטאָריע.

זעהענדיג ענדליך, אַז זיינע האָפנונגען האָבען נישט קיין אויסזיכטען פערווירקליכט צו ווערען, און, אַז דערווייל מוז ער אַ הונגעריגער נעכטיגען אויפ׳ן גאַס, האָט דאָס יונגעל גענומען און אָנגעשריבען אַ בריף דירעקט צו דעם בילדונגס־קאָמיסאַר לונאַטשאַרסקי. אין דעם בריף האָט ער דערצעהלט וועגען די שוועריגקייטען, וואָס ער טרעפט אָן אויף זיין וועג צו שטודירען מוזיק, און געבעטען, אַז לונאַטשאַרסקי זאָל זיך בעמיהען מען זאָל איהם אין לענינגראַדער קאָנסערוואַטאָריע אַריינגעהמען.

לונאַטשאַרסקי האָט זיך מיט דעם בריף פון דעם יודישען יונגעל פעראינטערעסירט. ער האָט רייכעל׳ן אויפגענומען און גערעדט מיט איהם אַ פערזענליכען לענגערן שמועס, וואָס האָט איהם איבערצייגט, אַז דאָס יונגעל איז ווירקליך אַ גרויסער מוזיקאַלישער טאַלאַנט, וואָס וועט אויסוואַקסען: אַ מוזיקאַלישער גאון, אויב ער וועט בעקומען די ריכטיגע ערציהונג. לונאַטשאַרסקי האָט דערפאַר פעראָרדענט מען זאָל דאָס יונגעל גלייך אַריינגעהמען אין לענינגראַדער קאָנסערוואַטאָריע, און דאָס האָט אויך געזאָגט. אַז דער 16־יעהריגער רייכעל זאָל בעקומען דורך דעם געריכט „אַלימאַניע“ פון זיין פערמעגליכען פאָטער, ביז צו דער צייט, ווען ער וועט אַלט ווערען 18 יאָהר און זיך קענען אַליין אויסהאַלטען.

זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט

רעפעראט פון האנדעלס-מיניסטער קוויאטקאווסקי

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש). נעכטען איז אונטער'ן פאָרזיץ פון פרעמיער שוויטאַלסקי פאָרגעקומען אַ זיצונג פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען-ראַט. דער האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די ווירטשאַפטליכע בעציהונגען מיט אויסלאַנד און וועגען האַנדעלס-בילאַנס. נאָכ'ן רעפעראַט זענען פאָרגעקומען דיסקוסיעס.

די נאהענטסטע סיים-סעסיע

וועט פארקומען ערשט אין הערבסט

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). ווי מיר דערוויסען זיך וועט איצט קיין שום סיים-סעסיע נישט צונויפגערופען ווערען. די פראַגע וועגען רעווידירען די קאָנסטיטוציע וועט ערשט קענען בעטראַכט ווערען אין סיים אויף דער הערבסט-סעסיע.

נביאות פון לאיד זשארזש

וועגען די וואהלען אין ענגלאנד

לאָנדאָן, 25 (ספעצ. טעל.) לאָיד זשאָרזש האָט אין אַן אינטערוויאו ערקלעהרט, אַז בעת די איצטיגע וואַהלען צום ענגלישען פאַרלאַמענט וועלען די קאָנסערוואַטיווע בעקומען 6 און אַ האַלב מיליאָן שטימען, די ליבעראַלען 7 מיליאָן און די לייבאָר-פאַרטיי 7 און אַ האַלב מיליאָן שטימען.

עקס-קייזער ווילהעלם מוז ווייטער אפיכטען גלות

בערלין, 25 (ספ. טעל.) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דייטשען מיניסטאָרען-ראַט איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערלענגערען דאָס פערפליכטענדע געזעץ וועגען שיצען די רעפובליק אויף ווייטערדיגע 3 יאָהר. דאָס געזעץ פערווערט ווייטער דעם עקס-קייזער ווילהעלם צו קומען קיין דייטשלאַנד.

מוראדיגער חורבן אין יאפאן

אלס רעזולטאט פון א שטורם-ווינד

טאָקיאָ, 25 (ספ. טעל.) די יאַפּאַנישע טעלעגראַפען-אַגענטור טיילט מיט וועגען אַ שרעקליכען שטורם וואָס איז אַריבער איבער דער פראָווינץ פוקושים.

5 טויזענד הייזער זענען טיילווייז פערניכטעט געוואָרען און געפונען זיך אונטער'ן וואַסער. 38 ציגען זענען אין פערשידענע ערטער אַראָפּ פון די רעלסען. עטליכע צעהנדליג פערזאָן זענען דער'הרג'עט געוואָרען. די שאָדענס ווערען בערעכענט אויף 10 מיליאָן יען.

איז וויעז האגעלט

די שאדענס זענען גרויס

וויען, 25 (אַטע) נאָך דער היינטיגער גרויסער היץ איז איבער וויען אין אָוונט אַדורך אַ געוואַלדיגער שטורם און גוס-רעגען. דערנאָך איז אַדורך אַ גרויסער האָגעל-שטורם, וועלכער האָט געדויערט 16 מינוט. דער האָגעל האָט בעדעקט די וויענער גאַסען אַזוי ווי מיט אַ שניי. דער שטורם האָט אָנגעמאַכט גרויסע שאָדענס.

א וואהנזיניגע טאט פון א שטאל-מאגנאט

דערשאסען זיין פרוי, זיין זוהן און בעגעהט זעלבסטמארד

בערלין, 25. (ספ. טעל.) דער אינהאַבער פון די גרויסע שטאָל-הוטעס אין דיסעלדאָרף ד"ר בישאָף האָט אין זיין אייגענער וואוינונג דערשאָסען זיין פרוי און זיין זוהן און דערנאָך אַליין בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. די סיבה פון דער שרעקליכער טאַט איז נישט בעוואוסט.

14 טויט-אורטיילען

אויף שפאנישע אפיצירען

פאַריז, 25 (אַטע). מען מעלדעט פון מאַדריד, אַז פאַר'ן קריגס-געריכט איז פאָרגעקומען דער פראָצעס געגען 37 אָנפיהרער פון לעצטען בונט פון אַרטילעריע-אָפיצירען.

14 אָפיצירען זענען פערמשפט געוואָרען צום טויט, 14 צו אייביגע טורמע און די איבריגע צו טורמע פון 20 ביז 30 יאָהר.

אמאנולאה פאהרט קיין אייראפא

זעהט אויס, אז שוין אויף אייביג

באָמביי, 25. (ספ. טעל.) אַמאַנולאַה פאָהרט אַרויס פון טשאַמאַן קיין באָמביי און פון דאָרט וועט ער מיט אַ שיף אָפּפאָהרען קיין אייראָפּאַ. אַמאַנולאַה האָט בדעה זיך צו בעזעצען אין פאַריז.

שווארצע פאקען

אין מזרח-פרייסען

דאַנציג, 25. (אַ. וו.) אין מזרח-פרייסען האָט זיך בעוויזען די קראַנקהייט „שוואַרצע פאָקען". די מאַכט האָט נאָטירט פאַלען פון דער דאָזיגער קראַנקהייט אין טילזיט.

3 דערשאסענע פאר קאנטער-רעוואלוציאנערע טעטיגקייט

ריגאַ, 25. (אַטע) פאַר קאָנטררעוואָלוציאָנערער טעטיגקייט זענען אין מאָסקווא דערשאָסען געוואָרען דער פראָפעסאָר פון לענינגראַדער אוניווערזיטעט, געוו. וויצע-בילדונגס-מיניסטער אין קערענסקיס קאַבינעט, פאַלטשינסקי און די גוטבעזיצער פאָן-מעק און וועליטשקאָ.

דערשאסען סטודענט וואסיליום

וואס האט אנטיילגענומען אין אטענטאט אויף וואלדעמאראס'ן

קאָוונאָ, 25 (ספ טעל.) דער מלוכה-פרעזידענט האָט אָפּגעוואָרפען די ביטע וועגען בעגנעדיגען דעם אַנטיילנעהמער אין אַטענטאַט אויף וואַלדעמאַראַס'ן, סטודענט וואַסיליוס.

וואַסיליוס איז דערשאָסען געוואָרען פרייטאָג אינדערפריה.

וואַרשאַ, 25 (א.וו.) לויט מעלדונגען אויס קאָוונאָ, האָט די דאָרטיגע פאָליציי דורך טאָרטורען אויסגעפרעסט ביי וואַסיליוס'ן ער זאָל זיך מודה זיין אין זיין שולד.

אין די אָפּאָזיציאָנעלע קרייזען האַלט מען, אַז וואַסיליוס איז אינגאַנצען אומשולדיג. די ווירקליכע אַנטיילנעהמער אין אַטענטאַט זענען שוין לאַנג אויסער די גרעניצען פון ליטאָ.

צוריקגעצויגען די קאנצעסיע

אויף עקספלואטירען די ביאלאוויעזשער וועלדער

וואַרשא, 25 (אַטע) דאָס פוילישע לאַנדווירטשאַפטס-מיניסטעריום האָט צוריקגעצויגען פון דער ענגלישער געזעלשאַפט די קאָנצעסיע פון עקספלואַטירען די ביאַלאָוויעזשער וועלדער, דערפאַר, וואָס די ענגלענדער האָבען נישט בעצאָהלט די ראַטע פון 14 טויזענד פונט שטערלינג.

6-יעהריגער מערדער פערמשפט אויף 15 יאהר

לאָנדאָן, 25 (ספ. טעל.) אַ געוואַלדיגע פעראינטערעסירונג. אין לאָנדאָן האָט אַרויסגערופען דער פראָצעס געגען דעם 6-יעהריגען מערדער, וועלכער האָט ערמאָרדעט מיט אַ שטיק אייזען זיין 8-יעהריגען חבר. דאָס געריכט האָט איהם פערמשפט אויף 15 יאָהר ערציהונגס-הויז.

וועלט-קאנגרעס פון יוד. האנדווערקער

ווערט היינט געעפענט אין בוזיטען

וואַרשא, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אויף דעם וועלט-קאָנגרעס פון יודישע האַנדוועקער, וועלכער ווערט היינט געעפענט אין בויטען, זענען אַרויסגעפאָהרען פון וואַרשא 20 יודישע האַנדווערקער-דעלעגאַטען. אַלס געסט זענען אויך אַרויסגעפאָהרען פאָרשטעהער פון „אָרט", „י.ק.א." און „דזשאָינט".

„גראף צעפעלין" צוריק אין פרידריכסהאפען

בערלין, 25. (אַטע) די לופט-שיף „גראַף צעפעלין" האָט זיך היינט נאָך זיין נישט-געלונגענע רייזע קיין אַמעריקאַ, זיך צוריק אַראָפּגעלאָזען אין פרידריכסהאַפען.

מיט'ן צעפעלין זענען אויך מיטגעקומען 6 פראַנצויזישע אָפיצירען.

נייע בעגרענצונגען אין אמעריקא

פאר נישט-אמעריקאנער בירגער

ניו-יאָרק, 25 (יט"א) דער קאָנגרעס-מיטגליד קערל האָט אַריינגעטראָגען אַ געזעץ-פראָיעקט לויט וועלכען נישט-אַמעריקאַנער בירגער זאָלען נישט קענען בעשעפטיגט זיין ביי עפענטליכע אַרבייטען.

פעראייניגטע סינאגאגען-קאנפערענץ

בעגריסט די שאפונג פון דער יודישער אגענץ

ניו-יאָרק, 25 (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען די קאָנפערענץ פון די פעראייניגטע סינאַגאָגען. צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען פערטרעטער פון איבער 700 אָרגאַניזאַציעס. ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וואָס בעגריסט די שאַפונג פון דער פערברייטערטער יודישער אַגענץ.

מיג. זאלעסקי צוריק אין ווארשא

וואס האט דער אויסערן-מיניסטער געטון אין בודאפעשט

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש) נעכטען 8 אַ זייגער אינדערפריה איז צוריקגעקומען פון בודאַפעשט קיין וואַרשאַ דער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

וויען, 25 (ספ. טעל.) איינער פון די דיפּלאָמאַטען פון דער קליינער קאָאַליציע האָט פאַלגענדעס ערקלערט וועגען דעם וויזיט פון מיניסטער זאַלעסקי אין בודאַפעשט:

די ראָזיגע וויזיט וועט ברענגען מעהר נוצען אונגאַרן ווי פוילען. דער וויזיט האָט געהאַט אַ דעמאָנסטראַטיווען כאַראַקטער געגען דער קליינער קאָאַליציע, וועלכע האָט גראָד אָפּגעהאַלטען איהר אָרדענטליכען קאָנפערענץ. דער אינספּיראַטאָר פון דער דאָזיגער פאָליטיק איז מוסאָליני, וועלכער וויל צוקלאַפּען יוגאָ-סלאַוויען דורך אָפּרייסען די כאָרוואַטען. מוסאָליני וויל שאַפען אַ בלאָק פון איטאַליען, אונגאַרן, רומעניען, פוילען און בולגאַריען.

בלוטיגער סטודענטען-שטרייק אין מעקסיקא

לאָנדאָן, 25 (אַטע) פון מעקסיקאָ מעלדעט מען, אַז דער שטרייק פון די סטודענטען פערשטאַרקט זיך. אין דער הויפּט-שטאָט איז געקומען צו נייע אונרוהען, בעת וועלכע עטליכע פערזאָנען זענען פערוואונדעט געוואָרען. די לאַגע איז זעהר אָנגעשטרענגט, ווי בעוואוסט איז דער שטרייק אַרויסגערופען געוואָרען צוליב דעם ענדערען דעם סיסטעם פון די עקזאַמענס.

געשטארבען דער ארטיסט וואלף שומסקי

ניו-יאָרק, 25 (יט"א) אין עלטער פון 42 יאָהר איז אין דעטראָיט געשטאָרבען דער יודישער אַרטיסט, וואָלף שומסקי. ער שטאַמט פון גראָדנאָ און איז מיט 5 יאָהר צוריק געקומען קיין אַמעריקאַ.

דער פוילישער דיכטער ברונא יאשונסקי

זאל ווערען לייטער פון קאמוניסטישער פראפאגאנדע געגען פוילען

ריגע, 25 (אַטע) פון כאַרקאָוו מעלדעט מען, אַז דער קיעווער סאָוויעט האָט אַרויסגעשיקט צום בעקאַנטען פוילישען קאָמוניסט, דעם דיכטער ברונאָ יאַשונסקי, אַן איינלאַדונג, אַז ער זאָל זיך בעזעצען אין קיעוו און זאָל איבערנעהמען די לייטונג פון פראָפּאַגאַנדע-ביוראָ פאַר מזרח-גאַליציען און וואָהלין. יאַשונסקי זאָל דעם ראַזיגען אַמט אָננעהמען.

ווי בעוואוסט איז יאַשונסקי אַרויסגעשיקט געוואָרען פון פראַנקרייך, פאַר אַנטיילנעהמען אין די הייריעהריגע דעמאָנסטראַציעס פון 1-טען מאַי.

יודיש-אונגארישער לעקסיקאן

קאנפיסקירט דורך דער מאכט

בודאַפעשט, (יט"א) מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט זיך, ווי מיר האָבען זיינער צייט מיטגעטיילט, בעוויזען אַ גרויסער יודיש-אונגאַרישער לעקסיקאָן, רעדאַגירט דורך אוישוואַרי, אין וועלכען עס ווערען אָנגעגעבען נישט בלויז אַלע בעריהמטע יודיש-אונגאַרישע פערזענליכקייטען, נאָר אויך די, וואָס שטאַמען פון יודען, און געהערען שוין מעהר נישט צום יודענטום. צוו. אַנד. איז אין לעקסיקאָן אַלס געטויפטער יוד אָנגעגעבען אויך דער פראָפעסאָר פון אוניווערזיטעט אין פינפקירכען ד"ר ערמונד וועסעלי, וועלכער האָט זיך אָבער געפיהלט בעליידיגט דורך דער דאָזיגער בעצייכנונג און האָט אָנגעקלאָגט דעם רעדאַקטאָר פון לעקסיקאָן אין געריכט, פאָדערענדיג גלייכצייטיג צו קאָנפיסקירען די גאַנצע אויסגאַבע פון לעקסיקאָן.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט די פאָליציי אַרויפגעלעגט אַן אַרעסט אויף אַלע עקזעמפּלאַרען פון לעקסיקאָן, וואָס האָבען זיך געפינען ביים פערלעגער. דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט פאָראָרדענט דער אויספיהר-מאַכט צו קאָנפיסקירען דאָס ווערק אין דער הויפּט-שטאָט.

די פערלוימדונגס-אָנקלאַגע געגען ה' פעטער אוישוואַרי איז איבערגעשיקט געוואָרען צום פראָקוראָר.

די פארבערייטונג צום הערצל-מוזעאום

בודאַפעשט (יט"א) דאָ וויילט איצט דער 82-יעהריגער וויענער אינדוסטריעלער און צהרען-דאָקטאָר פון דער וויענער פאָליטעכניק י. קרעמענעצקי, וועלכער איז געוועזען איינער פון די ערשטע פריינד פון טעאָדאָר הערצל.

אין אַ געשפרעך מיט די היגע ציוניסטישע טוער ה' קרעמענעצקי מיטגעטיילט, אַז אין זיין בעזיץ געפינט זיך די גאַנצע קאָרעספאָנדענץ פון טעאָדאָר הערצל, ווי אויך דער גאַנצער ציוניסטישער אַרכיוו פון הערצל'ס צייטען, וואָס האָט שוין אַ מוזעאישען ווערט. די אַלע מאַטעריאַלען וועלען אַרויסגעשיקט ווערען קיין ארץ-ישראל, ווי נאָר עס וועט דאָרט פערטיג זיין דער הערצל-מוזעאום.

וואָס איז שייך דאָס איבערפיהרען הערצלס ביינער קיין ארץ-ישראל, בעשטעהט איצט די איינציגע שוועריגקייט נאָר דערין, וואָס עס איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען ענטגילטיג דאָס אָרט אין ארץ-ישראל, וואו עס זאָלען געבראַכט ווערען צו קבורה הערצל'ס ביינער. וועגען האַנס הערצל, דער זוהן פון טעאָדאָר הערצל האָט ה' קרעמענעצקי מיטגעטיילט, דאָס ער האָט זיך צוריקגעקעהרט צום יודענטום.

געשלאסען שולען אין לענינגראד

לענינגראַד, 25 (יט"א) די פערגאַנגענע נאַכט זענען דאָ געשלאָסען געוואָרען אַלע יודישע שולען. אַ חוץ דער כאָר-סינאַגאָגע און אַ מנין.

געשטארבען דער שריפטשטעלער עקיבא פליישמאן

ניו-יאָרק, 25 (יטא") אין עלטער פון 62 יאָהר איז דאָ געשטאָרבען דער שריפטשטעלער עקיבא פליישמאַן.

„נייער פאלקסבלאַט״

נייע רעגירונגען מיט אלטע גזירות און צרות אויף יודען

אַמאָל, פאַר די צאַריסטישע צייטען אין רוס־לאַנד, פלעגען זיך יודען קילען מיט חלשות: „יאָ, פלעגען זיי זיך און אַנדערע פרובירען איינרעדען, יאָ, עס איז אונז טאַקע שווער דאָס ביטערע לעבען געוואָרען, מען קען זאָגען, ווי אין פסוק שטייט — באו מים עד נפש, אָבער, היות אַלע צרות קומען דאָך פון דעם מלכות (דעם שכן אויפ'ן אויער: ימח שמו וזכרו!) איז ער דאָך צום גליק נאָר אַ מענש, וועלכער וועט זיך היינט מאָרגען אָפּטראָגען; דאַן וועט אַרויפקומען אויפ'ן טראָן זיין זוהן, דער נאָסלעדניק, וועלכער איז אַ גרויסער יודען־פריינט, ווי בעוואוסט, און דאַן וועלען מיר זיך קענען אָפּ־רוהען אַביסעל!“...

אַזוי איז שטענדיג געווען אין רוסלאַנד: די מלכים־צאַרען זענען געווען אַלע אכזריות'דיגע שונאי ישראל און די יורשי־עצר, די טראָן־פאָלגער, זענען געווען אַלע, אַזוי פלעגען יודען דערצעהלען, ליבע־ראַלע און חשוב'ע יודען־פריינט!...

ווען מען איז פּטור געוואָרען ב"ה פון די אַלייך־הערשער־צאַרען, און עס האָט זיך גענומען אויף זייער אָרט איינשטעלען אַ מעהר־וועניגער קלאָגע־רינער קאָנסטיטוציאָנעלער סדר, און די יודישע צרות זענען אַלע געווען ברענענדיגע, האָבען יודען אָנגעהויבען זיך צו טרייסטען מיט אַ נייעם נוסח פון זייער אַלטער ליד:

„יאָ, האָבען זיי אָנגעהויבען צו זאָגען, „עס איז נאָך אונז אפשר ערגער געוואָרען, אָבער דאָס קומט דערפון, וואָס די רעגירונג טויג נישט; וואַרט נאָר אָפּ אַ ביסעל, ס'וועט ווערען אַ נייע רעגירונג, וועלען מיר דאָס לעבען אַ גוטען טאָג!“...

און אַזוי שטופּט זיך דאָס ביטערע יודישע לעבען: רק מען ווערט אויסגעריסען און רק מען לייגט האָפנונגען אויף נייע רעגירונגען, נייע איבער־קעהרענישען, נייע משיח'ן און א. ז. וו.!

עס ווילט זיך דעם יודען נישט אַריינקוקען דעם שווערען טראַגיזם פון דעם יודישען לעבען גלייך אין פנים אַריין: עס וואָלט דאַן אפשר גע־ווען צו שווער צו לעבען און צו קעמפען...

יודען האָבען פאַר די לעצטען 40 יאָהר דורכגעמאַכט אַלערליי נישט נאָר פּאָליטישע, נאָר אויך געזעלשאַפטליכע רעוואָלוציעס, און — בע־סער איז זיי דערוויילע נישט געוואָרען, נאָר אַ שטיק לעבען, אַ שטיק זייער שווערען לעבען האָבען זיי דערווייל דורכגעשטופּט!...

דאָס קיהלען זיך מיט חלשות איז געוואָרען ביי יודען אַ געוואוינהייט.

איז דאָס אַ מעלה אָדער אַ חסרון?

אין פוילען האָט פאַר די לעצטע דריי יאָהר געהערשט אַ מלוכה־רעכטלעכער סדר, וועלכער איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „דער אויפגעקלערטער אַבסאָלוטיזם“ (אַליין הערשענטום). ביי אַזאַ רעד־זשים האָט דאָס איבערבייטען זיך פון אַ סיים אַ גאַנץ קליינע בעדייטונג, אָדער גאָר קיין בעדייטונג נישט, אז זונדערסטווענען קוקט איהר זיך צו צו דעם בענעמען זיך פון אַ געוויסען טייל יודען צו די ניי־אויסגעבאַקענע מיניסטעריומים, בעמערקט איהר באַלד א מעהר־וועניגער טיפּישען בילד.

שוין אין די ערשטע טעג נאָכדעם, ווי אַ נייער מיניסטעריום ווערט געוועהנליך מיט גרויסע חבלי־לידה געבוירען, רוקען זיך אַרויס מיט אַ וויזיט צום נייעם פרעמיער אָדער צו דעם נייעם פינאַנץ־מיניסטער אַ פּאָר פלינקע און רירעוודיגע יודע־לעך „אין נאָמען פון געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס“ און רעדען, און רעדען אַזאַ שיינעם פויליש מיט אַזאַ שעהן־געהויבענעם פּאַטריאָטיזם, אַז ביי אונז, פּשוט'ע בשר־ודם, בעווייזען זיך טרעהרען אויף די אויגען...

דער מיניסטער, אויב ער איז נאָך אַביסעל, אָדער ער מאַכט זיך, תמ'עוואַטע, זאָגט צו: „ער וועט זיך פונאַנדערנעהמען און וועט זעהן טון אַלץ, וואָס איז נאָר מעגליך“...

אויף מאָרגען לייענט מען אין אַלע יודישע צייטונגען מיט זעהר גרויסע אותיות: „אַ וויכטיגע קאָנפערענץ פון יודישע פאָרשטעהער ביי דעם נייעם מיניסטער וועגען יודישע ענינים!“... און נאָכדעם!

נאָכדעם — איז אָדער ס'בלייבט אַלץ ביים אַל־טען, אָדער ס'ווערט ערגער...

מיט דעם שפּאָגעל־נייעם פינאַנץ־מיניסטער איז די זאַך, פערשטעהט זיך, צוגעגאַנגען פּונקט, ווי אויבען איז פאַרגעשטעלט געוואָרען.

און נאָך דער רעקלאַמע פאַר די פאָרשטעהער אין די צייטונגען ויצען יודען נעבעך, און בפרט נאָך אין די שטעטלעך און מען וואַרט אויף ישועות קודם־כל אין די שטייער־ענינים.

אויף ישועות קענען זיך יודען דערווייל נישט דערוואַרטען, דערפאַר אָבער האָבען זיי זיך שוין דערוואַרט אויף נייע נישט דערהערטע געברענטע צרות. !

פון אַ גאַנצע שורה שטעטלעך קומען „רע־לעגאַציעס“ מיט „רחמנות־בריף“ פון די תושבים, וועלכע מען האָט בעשטייערט היי־יאָהר אי אין מלוכה־שאַפטליכע, אי אין קאָמונאַלע שטייערן אויף 60—80 פּראָצ. העכער, ווי פאַראַיאָהרען און אַפילו אויף 600 ביז 800 פּראָצ!

פון גאַנץ פוילען בעקומען זיך אַזעלכע ידי־עות, גאָרנישט קיין פרעהליכע בנוגע די שטייערן.

אַזוי, למשל, ווילען זיך די אָרטיגע בעאַמטע נישט רעכענען מיט דעם הנחה־צירקוליאַר וועגען שענקען אַלטע שטייערן ביז צום יאָהר 1928.

ועל־כולם מאַטערט נאָך דער פערפלוכטער אומזאַץ־שטייער.

און יודען נעבעך, יודען האָפען און האָפען... ווי קען אַ מענש לעבען אָהן האָפנונג?

דעפּ. דר. י. ווינאַדזקי.

גוטע אויסזיכטען אויף א גערעטעניש
אויף די יודישע פעלדער אין אוקראינע

מאָסקווע, (יט"א) לויט אַ מיטטיילונג פון מאָסקווער ביוראָ פון „יק"א“ האָבען זיך די אויס־זיכטען אויף די יודישע פעלדער אין אוקראַינע איצט בעדייטענד פערבעסערט. די יודישע פויערים אין אוקראַינע האָבען געהאַט גרויסע שוועריגקייטען צו־ליב דעם, וואָס אַ בעדייטענדער טייל פון זייער ווייץ איז געפרוירען געוואָרען אויף די פעלדער, און אויך צוליב דעם, וואָס צום פריהלינג־פערזייה האָט מען זיך גענומען מיט אַ גאַנצען מאָנאַט שפּע־טער ווי מען האָט געראַרפט.

די יודישע קאָלאָניסטען זענען הערפאַר איצט מיט מעהר ענערגיע צוגעטרעטען איבערזייהען זיי־ערע פעלדער, וואָס האָבען געליטען פון די שפּעטע פרעסט. זיי האָבען בעקומען פון דער מלוכה און פון די אויסלענדישע יודישע אָרגאַניזאַציעס די נויטיגע זריעה און אויך שפּייז פאַר זייערע פערד און בהמות.

די שווערע שטימונגען, וואָס די שפּעטע פרעסט האָבען אַרויסגערופען צווישען די פויערים זענען איצט פערשוואונדען. אַלע נאַטור־בעדינגונגען זע־נען דערווייל גינסטיג פאַר דעם נייעם פערזייה.

אנטיסעמיטישע סטראשען יודישע לעהרערין מיט טויט אויב זי וועט נישט פערלאָזען די שול

מאָסקווע, (יט"א) די יודישע לעהרערין אסתר לאַגינסקאַיאַ פון דער סאָוויעטישער קינדער־שולע אין אַלעקסאַנדריע, קרעמענטשוגער ראַיאָן, קומענדיג אין שולע, האָט בעקומען אַנאָנימען בריף פון פאָלגענדען אינהאַלט:

„אויב איהר וועט נישט פערלאָזען אונזער שו־לע, וועלען מיר אייך ערמאָרדען.... עס זענען ביי אונז קיינמאָל נישט געווען קיין זשיראָווסקע לעה־רער און וועלען אויך קיינמאָל נישט זיין“...

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דעם בריף האָט געשריבען איינע פון די קריסטליכע לעהרע־רינס פון דער שולע, נאַדיאַ וואַסיליעווא, מיט דער הסכמה פון די איבעריגע לעהרערינס פון דער שולע.

די אקציע פאר אנגעמען יודישע אַרבייטער
אין דער ירושלים'ער עלעקטרישער געזעלשאַפט

ירושלים, (יט"א) די ענערגישע אַקציע, וואָס ווערט געפיהרט דורך דער יודישער געזעלשאַפט אין ירושלים געגען דעם באָיקאָט פון יודישער אַרבייט אין דער „יערוזאַלעם עלעקטריק קאָר־פּאָריישן“ האָט שוין געהאַט אַ טיילווייזען ערפאָלג.

די פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט האָט זיך געווענדעט צום אַרבייטס - פערמיטלונגס־אַמט ביים היגען אַרבייטער־ראַט וועגען צושיקען 12 יו־דישע אַרבייטער. די געזעלשאַפט האָט איינגעשטימט אויף די אַרבייטס־לוינען, וואָס זענען בעשטימט געוואָרען דורכ'ן אַרבייטער־ראַט.

אַ נייער מיניסטאַרען-קאַבינעט אין לבנון

ביירות, (יט"א) אין לבנון איז געשאַפען געוואָרען אַ נייער מיניסטאָרען־קאַבינעט. דער פּרע־מיער פון נייעם קאַבינעט איז בעשאַראַ־על־קורי.

4000 נייע יודישע ארבייטער דארף מען
גוטע אויסזיכטען אויף ארבייט און אימיגראציע אין ארץ-ישראל
(אַ בריף פון ארץ ישראל ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאלקסבלאַט“)

מיט גרויס צופרידענהייט האָבען מיר דאָ אויפגענומען די ידיעה, אַז די ציוניסטישע עקזע־קוטיווע האָט דערלאַנגט די רעגירונג אַ פאָדערונג וועגען 2800 סערטיפיקאַטען אַלס די קוואָטע פאַר דעם קומענדעם האַלבען יאָהר. צוריק מיט אַ האַלב יאָהר, לעצטען סוכות, האָט די עקזעקוטיווע געפאָ־דערט נאָר 600 סערטיפיקאַטען, האַנדלענדיג זעהר פאָרזיכטיג, אפשר שוין צו פאָרזיכטיג. און איצט איז בעשלאָסען געוואָרען, מיט'ן אַנטייל פון ד"ר ווייצמאַן אַליין, אַז מען דאַרף פאָדערן אַ קוואָטע, וואָס איז כמעט פינף מאָל גרעסער. די אורזאַך איז, אַז עס זענען איצט פאַראַן גוטע אויסזיכ־טען אין לאַנד, פאַר יודישע אַרבייט, סיי אין די שטעדט און סיי אין די קאָלאָניעס. די אוניווער־זיטעט בויט, דער קרן קימת בויט, פּריוואַטע גע־זעלשאַפטען און אויך יחידים בויען אין ירושלים, חיפה און תל - אביב. אויסערדעם ווערען דורכגע־פיהרט גרויסע בוי- און וועגען-אַרבייטען דורך דער רעגירונג און די מוניציפּאַליטעטען; אין די דאָ־זיגע אַרבייטען וועלען דאָך אַ געוויסע צאָהל יו־דישע אַרבייטער בעשעפטיגט ווערען. אויך וועט די אינדוסטריע, וואָס וואַקסט מיט יעדען טאָג, אבסאָרבירען נייע יודישע אַרבייטער. מען דאַרף דערצו צוגעבען, אַז אין די קאָלאָניעס, ווערט מעהר געפלאַנצט און דער שטח פון אָראַנזשען־פּלאַנצונגען ווערט אַלץ גרעסער.

ספּעציאַליסטען האָבען אויסגערעכענט, אַז מען דאַרף איצט האָבען אין לאַנד 4000 נייע יו־דישע אַרבייטער און אַרבייטערינס. זאָלען זיי דאָ זיין וועלען זיי אַלע בעקומען אַרבייט אין שטאָדט אָדער אין דאָרף. די ציוניסטישע עקזעקוטיווע איז נישט געגאַנגען אַזוי ווייט און האָט געפאָדערט נאָר צוויי דריטעל פון דער צאָהל אַרבייטער, וואָס עס האָבען אָנגעוויזען די ספּעציאַליסטען; אַזוי איז זיכערער, און אַט וועלען מיר זעהען, וואָס וועלען זיין די רעזולטאַטען. דאָס וועט זיין אַ פּראָבע-שטיין פאַר דעם איצטיגען נציב'ס בעציהונג צו דער יודישער אימיגראַציע. סער דזשאָן טשענסעלאָר האָט אין זיין ערשטע רעדע אַלס נציב, אין דעם טאָג, ווען ער איז אָנגעקומען קיין ירו־שלים, אונטערגעשטראָכען, אַז ארץ ישראל נוי־טיגט זיך אין אַ פערגרעסערטער בעפעלקערונג. איצט העננט אָב אָן איהם דעם דאָזיגען געדאַנק אין לעבען צו פערווירקליכען.

מען דאַרף נישט פערגעסען: די 2800 סער־טיפיקאַטען, וועלכע די ציוניסטישע עקזעקוטיווע פאָדערט איצט, זענען נישט די גאַנצע יודישע אי־מיגראַציע. דאָס זענען נאָר וויזעס פאַר אַרבייטער און בעלי-מלאכות, וועלכע קומען אַהער אויף דער פעראַנטוואָרטליכקייט פון דער עקזעקוטיווע. זי בעקומט די וויזעס און פערטיילט זיי צווישען די לענדער און גרופּען, ווי זי פערשטעהט. די סער־טיפיקאַטען זענען „בלאַנקע“, און די עקזעקוטיווע פילט זיי אָן מיט נעמען. אויסער דעם, קומען אָן אין לאַנד יעדען חודש אימיגראַנטען אָהן יעדער פערבינדונג מיט דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע געשעפטס-לייט, קרובים פון די ארץ-ישראל-איינ־וואוינער און דגל. זיי קומען אויף זייער אייגענער פעראַנטוואָרטליכקייט. עטליכע הונדערט אַ מאָנאַט, עס איז געווען אַ צייט, ווען עס פלעגען פון ארץ־ישראל עמיגרירען מאָנאַטליך מעהר יודען, ווי עס זענען אָנגעקומען אַהער. די דאָזיגע צייט איז שוין פאַרבייבער צוזאַמען מיט דעם עקאָנאָמישען קריזיס. איצט איז די עמיגראַציע פון ארץ־ישראל אַ קליי־נע, און די אימיגראַציע שטייגט. 300—400 יודען קומען שוין אָן מאָנאַטליך. דאָס איז אָבער נאָך אַלץ אַזוי ווייט פון די צאָהלען, וועלכע מיר האָ־בען דאָ געזעהען אין די גוטע יאָהרען 1924-1925 ווען עס פלעגען אָנקומען צו 2000—3000 עולים רעגולער יעדען חודש...

* * *

פעליקס וואַרבורג'ס וויזיט האָט פיל בייגע־טראָגען צו דער גוטער, יום - טוב'דיגער שטימונג, וועלכע האָט זיך געפיהלט אין לאַנד די לעצטע פאַר וואָכען. דאָס איז וואַרבורג'ס דריטער בעזוך אין ארץ-ישראל. אָבער אין זיינע פריהערדיגע ווי־זיטען פלעגט ער ווי שטעהן אָן אַזייט, זיך דערוויי־טערען פון דער עפענטליכקייט, אויך האָבען זיי געדויערט נאָר עטליכע געצעהלטע טעג, נישט מעהר. דאָס מאָל האָט פעליקס וואַרבורג פערבראַכט אין לאַנד קרוב צו דריי וואָכען, זיך צוגעקוקט צו יעדען צווייג פון דער יודישער אַרבייט און אויך אַרויסגעטרעטען אין דער עפענטליכקייט, געהאַל־טען רעדעס אין ועד-לאומי און אין די קאָלאָניעס, געגעבען אינטערוויואוס. און מען דאַרף זאָגען אָהן אַ גוזמא, אַז ער האָט שטאַרק אויסגענומען ביים גאַנצען יודישען ישוב, מיט זיין אַרט האַנדלען און רעדען. דאָס ארץ ישראל-יודענטום האָט פאַר זיך געזעהען אַ נאָבלען, העכסט אינטעליגענטען מאַן און אַ הייסען יוד, וואָס איז איבערגעגעבען צו דער יודישער אויפלעבונגס-אַרבייט אין לאַנד. שטאַרק געפעלען זענען זיינע ווערטער, אַז די אַמעריקאַ־נער יודען, מיט זייער אַרבייט אין ארץ-ישראל, מיינען קיינע אַפּוטרופּסות, אַז זיי פערשטעהען דאָס די היגע מענשען ווייסען בעסער, וואָס זייערע בע־דערפענישען זענען. אין דערום וועט די אַרבייט פון דער „דזשואיש איידזשענסי“ אין ארץ-ישראל דורכגעפיהרט ווערען טאַקע דורך ארץ-ישראל-מענ־שען. נישט דורך פקידים צוגעשיקט פון דרויסען. ענטציקט איז מען געווען פון זיין פשוט'ער און הארציגער ליבע פאַר ארץ-ישראל, צו די חלוצים, צו דעם נאַציאָנאַלען ענטוזיאַזם, וואָס עקזיסטירט דאָ, צו אונזערע קולטורעלע דערגרייכונגען.

הערענדיג איהם, האָבען מיר איבער גע־טראַכט: ער איז דאָך איינער פון די בעסטע יו־דען, וואָס מיר פערמאָגען ביי היינטיגער צייט, ער פיהלט און דענקט בעסער פון פילע אָפיציעלע ציוניסטען. זאָלען אַלע „נישט-ציוניסטען“ זיין ווי ער וואָלט דאַן געווען אויסגעצייכנט...

עס שיינט, אַז דאָס מאָל וועלען די ירוש־לים'ער יודען נישט נאָכגעבען, און זיי וועלען גע־בען אַ גוטע „לעקציע“ אַלע די, וואָס ווילען זיך נישט רעכענען מיט אונזערע אינטערעסען און מיט אונזער כבוד. עס געהט איצט אָן אַ גרויסע בע־וועגונג געגען דער ירושלים'ער עלעקטרישער גע־זעלשאַפט פאַר איהר זיך אָבזאָגען בעשעפטיגע יודישע אַרבייטער. זי זאָגט צו דאָס צו טון שפּע־טער נאָר, ערשטענס, וועט שוין דאַן וועניג בליי־בען אַרבייט אין, צווייטענס, ווער וועט אונז גאַ־ראַנטירען דאָס זי וועט שפּעטער אויך נישט אויס־נוצען דעם אַרגומענט, אַז „די יודישע אַרבייטע־[r] זענען צו טייער“?

עס איז אַ גרויסער וועהטאָג: אין ירושלים זענען די מעהרהייט תושבים-יודען. דער גרעסטע־[r] טייל פּראָפעסיאָנעלע, קאָמערציעלע, אינדוסטריע־לע און סתם קולטורעלע אַנשטאַלטען און יחידים געהערען צו דער יודישער בעפעלקערונג. די עלעק־טרישע געזעלשאַפט וועט אַלזאָ פּראָפיטירען אויף 80 פּראָצענט, אויב נישט מעהר, פון יודען. אָבער געבען צו פערדינען יודען — דאָס נישט וואָס איז דען, אַז יודישע אַרבייט קאָסט עטוואָס טייערער פון דער אַראַבישער? פאַרוואָס זאָל טאַקע די געזעלשאַפט נישט צאָהלען אַזוי געהאַלט, וואָס איז מענשליך, וואָס זאָל זיין גענוג פאַר אַן עקזיס־טענץ-מינימום? די רעגירונג, די מוניציפּאַליטעט אין אונז שווער צו נויטען, דאָך אַפילו אויף [...] האָבען מיר אַ ביסעל געווירקט און זיי געבען טייל אַרבייט יודישע אַרבייטער. געשיקט זיך, אַ פּריוואַטע געזעלשאַפט וועט זיין ערגער פון זיי און וועט לחלוטין זיך נישט רעכענען מיט אונז [...]

צעהנדליגער און הונדערטער יודישע איי־[...] וואו נער האָבען שוין ערקלערט אין די צייטונגע[ן] אַז זיי וועלען נישט נעהמען די עלעקטריק [...] אַרבייטען וועלען זיין פערטיג אין איינינע מאָנ[א]־טען), אויב די געזעלשאַפט וועט נישט בעשעפ[טי]־גען יודישע אַרבייטער; פּראָפעסאָרען פון ד[ער] העברעאישער אוניווערזיטעט, אַדוואָקאַטען, ד[אָק]־טוירים, לעהרערס, פאַבריקאַנטען א. אַז. וו. זענ[ען] צוגעשטאַנען צו דער בעוועגונג. עס איז אונמ[ע]ג־ליך, אַז די עלעקטרישע געזעלשאַפט זאָל ד[אָס] אַלעס צוזעהען און פאָרטזעצען איהר טאַקטיק [פון] „מיר אַרט עס נישט“. איהר דראָהט אַ סכנה פערלירען דריי פיערטעל פון איהר קליענטור. וועט מוזען נאָכגעבען. עס וועט איהר גאָרני[שט] העלפען...

(יט"אַ) **ש. שוואַרץ.**

אביסעל אנטיסעמיטיזם צו פערבייסען!..

(א בריף פון מעקסיקא)

אויף די מעקסיקאנער בערג קלינגען נאך אפ פון צייט צו צייט די לעצטע אקארדען פון דער "הארי־טאטען־מוזיק...

וואגען די מעקסיקאנער קינסטלער ווענען קא־עקיעב ארטיעו בעת דער איצטיגער רעוואלוציע.
"אנגעהויבען האט זיך עס מיט שאפען'ס טרויער־מארש און געענדיגט מיט טשאיקאווסקי'ס 1812"
טראגט זיך פון איין עק לאנד ביז'ן אנדערען פאר קאיעס'ן דעם זיגער, א הילכיגער: "אווע צעזאר"!

פערהייסט עס די פינסטערע כחות און צו וועמען, לאוט מען אויס דעם כעס? — צום יודען!

דאס זיינען די לעצטע צייט א גאס געטון א כוואליע אנטיסעמיטישע ארטיקלען. כמעט אלע מעקסיקאנישע צייטונגען שיטען מיט גאל און גיפט, לויט אלע דינים פון יודען־האס!

פאר אמעריקא איז דאס א זכר לטיט. פאר פוילען א זיפץ פאר דער גאר נאהענטער פערגאנגענהייט. פאר רומעניען, אונגארן, א. אז. וו. א בליק הינטער זיך, פאר מעקסיקא — א שפאגעל נייער מאכל. און א לאנד פון קסענאפאביעס איז מעקסיקא געווים. דאס פאלק נארט נאך נייעס. די פרעסע טוט דאס. וואס דער לעזער פערלאנגט — נייע מאכלים, א פרישער ביסען? — אנטיסעמיטיזם לויט'ן שלחן ערוך פון די מאדערנע אייראפעאישע פעלקער, פיין, וויסענשאפטליך, אריסטאקראטיש. אויב א מעסער אין האנט, זאל ער בלאנקען ווי א חלף און אין זיירענע הענטשקעס!...

האבען מיר דא אין "אוניווערסאל", "טריבונאל", "אמעגא" און אנדערע טעגליכע וועכענטליכע און פעריאדישע אויסגאבען מכל המינים. זאגען כמעט אלע, ווי אין א גוט איינגעשטודירטען כאר, אנגעהויבען זינגען ביידער שקיעה פון דער רעוואלוציע אן'אנטיסעמיטישע סערענאדע...

קודם כל וועגען א טייל רעליגיעזע מנהגים, וואס די מעקסיקאנער האבען גע'ירשנ'ט ביי די שפאניער.

פסח (פאסקוא) פאלט ביי זיי אויס, ווען ביי אונז איז פורים, און כאראקטעריסטיש, וואס אין דער זעלבער צייט וואס אויף א שטעטישע מארק יצט אן'אלטע יודענע און פערקויפט פאר א פאר־גראשען אן'עכט פורים'דיגע גרעגער, צו פראטעסטירען געגען המנ'ען, פערקויפט אויפ'ן מעקסיקאנישען מארק אן'אינדיאנערקע פון "סאטשימילקא" (א געגענט ביי דער הויפטשטאט פון מעקסיקא) פאר א "קינטא" (פינף סענט) אן'עכט פסח'דיגען גרעגער", צו פראטעסטירען געגען "כוראס" (יהודה פון איש־קריות, דער פעררעטער פון יהושע הנוצרי, לויט דער קריסטליכער לעגענדע)...

מערקווירדיג, אין דערזעלבער צייט און מיט'ן זעלבען גרעגער האבען זייערע געגען "כוראס" און מיר געגען "זייער המן...

און נאך א מנהג האבען זיי גע'ירשנ'ט:

אין מיטען העלע זונטאג ווערט אפגעשטעלט די בעוועגונג און פון זאיין זייט גאס ביז דער אנדערער ווערט אין די באלקאנען אנגעבונדען א שטריק און אין מיטען הענגט דער פאפירענער "כוראס", א מענש מיט הערנער, מיט א גרויסען בויך, אנגעפאקט מיט פראך. אין מויל האלט ער א ריקען ציגאר און ווען דער ציגאר ווערט אנגעצונדען, כאפט זיך אן דער פראך און דער "כוראס" ברענט און שיט מיט פייער און קנאקט און פייפט!...

דער עולם איז זיך דערמיט משמח, ווי להבדיל א גערער חסיד מיט א הקפה, און דערביי כאפט מען אביסעל פולקע (א געטראנק וואס זעהט־אויס ווי מילך, איז זויער ווי יעסיג; ביים מעקסיקאנער איז דאס אזוי גוט ווי די וואדקא ביים רוסישען מוזשיק).

אזוי ווערט דער כוראס — אדער דער לעגענדארישער יוד מיט די הערנער — עפענטליך פערברענט, און דער יוד מיט פלייש און ביינער כאפט פון ווייטען א בליק און ווארפט צו א שארפזיניגען ווייז אויפ'ן חשבון פון ברענעריגען "זיין גלייבען"...

האלט נאך דאס נישט אויסגעמאכט, ווייל דער כוראס איז ביי די מעקסיקאנער נישט דורכאויס דער יוד, נאר פשוט דער סימבאל פון אלדאס בייז, דער פעררעטער, דער טיראן וכדומה.

קומט אבער "על טריבונאל" און זאגט בפירוש אז כוראס איז דער יוד, טאקע אהן די הערנער, דער פעדלער, דער וואנדערער, וואס רייסט ארויס דעם ביסען ברויט פון מויל ביים מעקסיקאנער, און נאר אזעלכע פערל. דעריבער עצה'ט דער קלוגער "טריבונאל" אז מעקסיקא זאל זיך לערנען פון אייראפע, און אננעהמען טון צו די כוריאס (יודען) און טון מיט זיי שוין ברענען דעם פאפירענעם כוראס, ווי א דאס זעלבע וואס מען האט געטון מיט זיי אין די לענדער פון וואנען זיי האבען געמוזט אנטלויפען...

אין נאך דאס ווייניג, ווייזט מען אן, אז אן עסקוויראטיוראעליטא (א יודישע שולע) איז יא ערלויבט, אין דער צייט וואס די קאטוילישע שולען געווען געשלאסען (א קאפולער אנצוהערעניש).

געפינט א קוד א טרייסט: א שווארצע צייטונג. די רעגירונג איז ליבעראל, דאס פאלק לייענט נישט דעם "טריבונאל", א חוץ די יודען אליין. פאקטיש זענען אין דעם טאג וואס עס איז אין "טריבונאל" ערשינען דער לעצטער אנטיסעמיטישער ארטיקעל, פערקויפט געווארען אלע נומערן.

די ציימונגס־ונגלעך וויסען שוין, אז אין די "יודישע" גאסען, ווי כעסוס מאריא, אקארעטיא און לא כאטיסימא, ווערען צייטונגען מיט ארטיקלען וועגען כוריאס ממש פערצוקערט!

דערפאר האט זיך אבער ביי די מעקסיקאנער יודען געענדיגט דער פורים־שפיל וואס האט יאהרען־לאנג אנגעהאלטען. דער עולם טוט שוין אויס די רייטשע, רוסישע און פוילישע מאסקעס, ווייל ביי זיי דערקענט מען — לויט'ן קול...

אט נעהמט א קריסטליכער פרוי פון א יודישען סוחר און דרוקט אפ אן'אנטיסעמיטישען ארטיקעל אין "אוניווערסאל", אז יודען פערפלייצען די מערק, שווינדלען. זי פערטיידיגט איהר מאן, פערשטעהט זיך, און פערגעסט דערביי אינגלה צו זיין לעם סוד, אז איהר מאן, אלבערטא ראזענטאל, איז דער זעלבער כוריא ווי די אנדערע וואס זי רעכענט אויס ביי די נעמען.

די זאך וועט איבערגעגעבען ווערען אין געריכט. צום ערשטען מאל וועט אין מעקסיקא פארקומען א פראצעס אויפ'ן גרונט פון אנטיסעמיטיזם.

דער עולם ווארט מיט אומגעדולד אויפ'ן אויסגאנג פון דעם פראצעס.

דער עקאנאמישער קריזיס וואס האט זיך דער פיהלט באלד מיט'ן אויסברוך פון דער רעוואלוציע, איז נאך שטארק און שטארקט זיך נאך מעהר אין די פראווינצען, וואו דער רעוואלוציאנערער פייער האט געלאזען שפורען.

לויט א סטאטיסטיק וואס די מעקסיקאנער פרעסע האט פערעפענטליכט, איז פאר די לעצטע 19 יאהר (פון 20־טען נאוועמבער 1910) אין מעקסיקא פארגעקומען 19 רעוואלוציעס (דורכשניטליך אלע יאהר א רעוואלוציע) מיט 200 טויזענט מענשליכע קרבנות. נאר פיר רעוואלוציעס האבען געזיגט; די איבעריגע 15 האבען פערשפילט.

מיט די רעוואלוציעס אין מעקסיקא איז אקוראט ווי מיט שלום־עליכם'ס "שרפות". עס איז שוין באלד א כראנאלאגישער סימן — א סימן וואס לאזט נאך זיך סמאלינעס...

טויזענדער אינוואלידען, עקאנאמישער קריזיס, און די לעצטע צייט — אנטיסעמיטיזם, זענען די "סמאלינעס" נאך די מעקסיקאנער רעוואלוציעס.

י. וויניצקי.

צו די יודישע קהלות און ראטמענער אין די שטאט-ראטען אין פוילען

(אויפרוף)

אין נאמען פון דער בעראטונג, וואס איז פארגעקומען דעם 3 מערץ ד. י. אין ווארשא, וועגען די ארבייט און נויטען פון די ג"ח-קאסעס אין פוילען, אין וועלכער ס'האבען אנטייל גענומען פערטרעטער פון 20 גרעסערע ג"ח-קאסעס, האבען מיר דעם כבוד זיך צו ווענדען צו אייך מיט פאלגענדען אויפרוף:

די שרעקליכע פעראַרימקייט אין די לעצטע יאהרען פון עקאנאמישען קריזיס אין פוילען האט געבראכט דערצו, אז שוין נישט מעהר איינצעלנע פערזאנען נויטיגען זיך אין הילף אין דער פארם פון גמילת־חסד, נאר גרויסע טיילען פון דער יודישער בעפעלקערונג, טויזענטער און טויזענ־טער סוחרים און בעלי־מלאכות האבען נישט די מעגליכקייט זיך דורכצולעבען, אויב זיי בעקומען נישט כאטש א קליינעם אומזאץ־קאפיטאל, פאר וועלכען זיי זאלען נישט דארפען צאהלען קיין פראצענט.

די איצטיגע גרויסע נויט אין גמילת־חסדים קען שוין נישט בעפרידיגט ווערען ווי אמאל דורך יחידים; צו גרויס איז די צאל, וואס נויטיגען זיך, צו קליין איז די צאל פון די פערמעגליכע יחידים. צו בעפרידיגען די אומגעהויערע נויט פון די צענדלינגער טויזענטער פעראַרימטע סוחרים און בעלי־מלאכות אין אהנפראצענטיגע הלואות איז דעריבער די זאך פון דער גאנצער ארגאני־זירטער יודישער געזעלשאפט.

דאס האט ריכטיג פערשטאנען דער גאנצער יודישער כלל אין פוילען און מיט'ן געזונטען חוש פון זעלבסטפערטיידיגונג האבען זיך כמעט אלע שטעדט און שטעדטלעך אין פוילען גענומען צו גרינדען ביי זיך ג"ח-קאסעס.

מיט דער הילף פון אמעריקאנער דזשוינט זענען פאר א גאר קורצער צייט אין איבער 600 שטעט געגרינדעט געווארען אהנפראצענטיגע לייה־קאסעס און אין איבער 300 שטעט זענען די קאסעס די איינציגע קרעדיט־אינסטיטוציע אין די דאזיגע ערטער.

מיט א פולער אחדות, וואס איז ליידער אזוי זעלטען ביי אונז אין פוילען, האט זיך קען מען זאגען, די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אהן אונ־טערשיד פון ריכטונג און גרופירונג פעראייניגט ארום די ג"ח-קאסעס. די דאזיגע קאסעס זענען פערוואנדעלט געווארען אין א נויטווענדיגקייט און זענען איצט פון די בעליבטסטע אינסטיטו־ציעס ביי דער ארטיגער בעפעלקערונג. זיי ווענען טייער ביי די טויזענדער לוים, וועלכע צאהלען מיט אן'אויסערגעוועהנליכער און ממש רירנדיגער פינקטליכקייט די געבארגטע געלדער, און טייער זענען זיי אויך ביי דעם איבריגען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע מאכט די גרעסטע אנשטרענגונגען, כדי צו פערגרעסערען דעם אומ־זאץ־קאפיטאל פון דער קאסע. גענוג צו זאגען, אז נאר אין משך פון 1928 יאהר איז געזאמעלט געווארען אין פוילען פאר די ג"ח-קאסעס די סומע פון איבער 1 מיליאן צוויי הונדערט טוי־זענד זלאטעס.

צום גרויסען אומגליק אבער, איז די עקא־נאמישע לאגע פון די יודען אין די שטעט און שטעדטלעך אזא שווערע און פערצווייפעלטע, אז די אלע געלדער, וועלכע זענען געגעבען געווא־רען פון דזשוינט, ווי אויך אלע ארטיגע מיטלען, זענען צו קליין אויף צו בעפרידיגען די נויט פון דער ארימער יודישער בעפעלקערונג, און א גרוי־סער טייל פון די ווענדונגען אין די קאסעס קען נישט בעפרידיגט ווערען צוליב מאנגעל אין געלד; עס איז אונגעהויער טרויעריג צוצוזעהען, ווי טויזענטער און טויזענטער הענדלער און בעלי־מלאכות, וועלכע וואלטען געקאנט פערדיגען אויף היונה מיט די 100 – 150 זל., קענען די דאזיגע סומע נישט בעקומען צוליב דעם קליינעם קאפי־טאל, וועלכען ס'פערמאגען די קאסעס.

ס'איז דעריבער די פליכט פון די ארטיגע קהלות קומען צו הילף די גמילת־חסדים־קאסעס. ראשית־כל איז דאס די פליכט פון די ארטיגע קהלות דערפאר, ווייל זייער דירעקטער חוב איז דאך צו זארגען פאר דער יודישער בעפעלקערונג. וועגען דעם דארפען אויך זארגען די יודישע ראטמענער אין די ארטיגע מאגי־סטראטען.

מען מוז געדענקען, אז ווי ס'האט געוויזען די דערפאהרונג אין פיל קאסעס, האבען א דאנק די בעקומענע הלואות, הונדערטער פאמיליעס, וואס זענען געווען געצוואונגען אנצוקומען צו קצבה און שנארעריי, — בעקומען די מעגליכקייט צוריק פערדינען בכבוד און ערליך זייער ברויט.

עס טאר דעריבער נישט פעהלען קיין איין קהלה און קיין איין מאגיסטראט, וועלכער זאל זיך נישט בעשטייערען לטובת דער אזוי נוצליכער און נויטיגער אינסטיטוציע ווי עס זענען די ג"ח־קאסעס אין פוילען.

מיט גרויס דרך־ארץ

די פארזיצענדער פון די ג"ח־קאסעס אין די פאלגענדע שטעדט.

סענ. ש. בודזינער – לאדז, ל. באזשיקאווסקי – בענדין; א. געפנער – ווארשא; י. גאלדשטיין – טשענסטאכאוו; י. גוטגאלד – שעדלעץ; ח. י. גזשיבאווסקי – קאליש; פ. געלטשינסקי – ביאליסטאק; י. דיאמאנד — ראדאם; ז. הערמאן – קיעלץ; ב. וואקס — לאדז; אדוו. ב. ווארמאן – לובלין; ד"ר א. זילבערשטיין, פארז. פון קאמיטעט פאר ג"ח־קאסעס אין מזרח־גאליציע; ל. זענדעל, פאר־זיצער פון דער ג"ח־קאסע אין סאסנאוויעץ; ד"ר ר. לאנדוי – קראקע; אדוו. מ. לייווענטהענדלער – גראדנע; הרב חזקי' יוסף מישקאווסקי – קרינקי; ש. סרעברניק – וולאצלאוועק; א. מ. פרידמאן – לאוויטש; לייב צוויג – סטאניסלאוואוו; דעפ. ד"ר ה. ראזמארין – לעמבערג; סענ. הרב י. רו־בינשטיין – ווילנע; מ. שאליט, פארזיצער פון געגענד־קאמיטעט "יעקאפא" אין ווילנע.

ווארשע, דעם 22־טען מערץ 1929.

נייער פאהרפלאן

גילטיג פון 15, מאי 1929

לאדזער פאבריק־באהן

פון לאדז

2.00	קיין ווארשא
4.45	קיין ווארשא (שנעלצוג)
6.40	קיין קאלושעק (אנשלוס מיט ווארשא ש.צ.)
7.45	קיין ווארשא (שנעלצוג)
8.30	קיין קאלושעק (זונטאג און חגאות)
10.05	קיין קאלושעק
10.50	" "
12.05	קיין קאלושעק (אנשלוס מיט ווארשא שנ.צ.)
14.20	קיין ווארשא
14.40	קיין קאלושעק
15.40	" "
16.15	קיין גאלקובעק
16.35	קיין ווארשא
17.35	קיין קאלושעק
18.30	קיין קאלושעק (אנשלוס מיט ווארשא שנ.צ.)
19.05	קיין ווארשא (שנעלצוג)
19.35	קיין קאלושעק
20.31	" "
21.05	קיין ווארשא
21.40	קיין קאלושעק
23.15	קיין ווארשא

קיין לאדז

1.30	פון ווארשא
5.05	" "
6.52	פון קאלושעק
7.28	" "
7.50	" "
8.42	" "
9.03	אנדזשעיעוו (מאנטאג און נאך יום־טוב־טעג)
9.54	פון קאלושעק
11.12	פון ווארשא
12.17	פון קאלושעק
12.47	פון גאלקובעק
14.07	פון ווארשא
16.04	פון קאלושעק
16.25	פון ווארשא (שנעל־צוג)
17.47	פון ווארשא
19.25	פון גאלקובעק
20.23	פון ווארשא
20.42	" (שנעל־צוג)
21.17	פון קאלושעק (זונטאג און חגאות)
22.12	" " (זונטאג און חגאות)
22.52	פון ווארשא

קאלישער באהן

פון לאדז

0.20	קיין קוטנא (אנשלוס מיט דאנציג און גדיניע)
2.05	קיין פוזען
3.02	קיין ווארשא
6.37	" " (שנעל־צוג)
7.30	קיין ווארשא
7.50	קיין פוזען
8.55	קיין קאלושעק
9.33	קיין קוטנא
10.15	קיין בענטשען
12.40	קיין קוטנא
12.50	קיין פוזען
13.20	קיין ווארשא
13.39	" "
15.15	קיין קוטנא
15.25	קיין פוזען און בענטשען
15.50	קיין קוטנא און פוזען
18.41	קיין לאוויטש
19.30	קיין אסטראווא
20.12	קיין לעמבערג און סקאזשיסקא
20.35	קיין אלעקסאנדראווא, דאנציג און גדיניע
21.55	קיין פוזען און בענטשען
22.15	קיין קאטאוויץ און קראקא
23.06	קיין בענטשען (שנעלצוג)

קיין לאדז

1.50	פון ווארשא
2.46	פון אסטראווא
6.28	פון פוזען און בענטשען (שנעלצוג)
7.12	פון פוזען און בענטשען
7.14	פון קאטאוויץ און קראקוי
7.28	פון קוטנא
8.05	פון גדיניע, דאנציג און קוטנא
8.45	פון אסטראווא
9.26	פון לעמבערג (איבער סקאזשיסקא)
10.06	פון ווארשא (שנעלצוג)
12.34	" "
13.15	פון פוזען
13.25	פון פוזען און בענטשען
18.23	פון פוזען
18.50	פון קאלושעק
19.16	פון לאוויטש
19.54	פון פוזען (שנעלצוג)
20.02	פון דאנציג, גדיניע און קוטנא
21.40	פון ווארשא
22.01	פון אלעקסאנדראווא
22.58	פון ווארשא (שנעלצוג)
23.15	פון פוזען

אַמעריקאַנער „מנחם מענדעלס", וואָס לעבען פון מערקווירדיגע פרנסות

עס איז אַ טעות צו מיינען, אַז נאָר יודען קענען „געבענטשט" מיט „מנחם מענדעלס". דער טיפּ לופט־מענש וועמען דער אומשטערבליכער שלום־עליכם האָט פאַראייביגט אונטער׳ן נאָמען „מנחם־מענדעל" איז נישט דווקא אַ יוד, נישט דווקא אַ פּראָדוקט פון יודישען גלות־לעבען. אַפילו די רייכע מעכטיגע און גרויס־אינדוסטריעלע אַמעריקא פאַרמאָגט נישט וועניג „מנחם־מענדעלס": איהרע אייגענע „מנחם־מענדעלס". טאַקע עכטע אַמעריקאַנער. דער חילוק איז נאָר, וואָס דער אַמעריקאַנישער מנחם־מענדעל איז נישט אַזאַ שלימזלניק ווי דער מאַן פון האשה שיינע שיינדעל התי׳; ער קומט נישט אָפּ מיט הוילע פּלאַנעווען נייע לופט־מסחרים, און מיט הוילען חלומען פון גרויסע פאַרדינסטען. דער אַמעריקאַנישער לופט־מענש איז פיל פּראַקטישער, אפשר דער פּראַקטישסטער טיפּ געשעפטסמאַן אין אַמעריקא. ער האַנדעלט טאַקע מיט לופט און מיט „נעכטיגע טעג"; ער לייגט אויך נישט אַריין קיין איין פּרוטה אין זיינע לופט־געשעפטען, און האָט נישט קיין שום הוצאה אין פיהרען זיינע „מסחרים". אָבער ער איז אַ בריה אויף ציהען פון די לופט־מסחרים אַ היבשע הכנסה און האָבען אויף אַן׳אמת פרנסה בריות.

און מען דאַרף נישט מיינען, אַז דאָ רעדט זיך וועגען אַמעריקאַנער פעדלער פון אַלע מינים שפּעקולאַנטען; זיי געהען נישט אַריין אין דעם כלל פון לופט־מענשען. זייערע געשעפטען קאָנען אפשר בעצייכענט ווערען פאַר „פּאַפּירענע מסחרים". אָבער נישט פאַר קיין לופט־געשעפטען. וואָרים שפּעקולאַציע איז פאַרבונדען מיט איינשטעלעניש. מיט הוצאות, אַ לופט־געשעפט, אָבער ווייסט נישט פון קיין איינשטעלעניש, ריזיקירט מיט גאָרנישט, און האָט אויך נישט קיין שום הוצאה.

דער לופט־מענש האָט נישט קיין קאָנטאָר, נויטיגט זיך נישט אין קיין אַרויסהעלפער, פיהרט נישט קיין בוכהאַלטעריע און דאַרף נישט אַפילו קיין געשעפטליכען אַדרעס. אַלץ, וואָס ער דאַרף איז אַ ברייטע בעקאַנטשאַפט און אַ פרייען צוטריט צו וואָס מעהר מענשען; ער דאַרף זיין אַ פריינד פון, אַזוי פיל מענשען וויפיל מעגליך, און זעהן, אַז מען זאָל איהם אומעטום האַלטען פאַר אַ פריינד פאַר אַן׳איינענעם מענשען. און אויב מען פערמאָגט נאָך דערצו אַ ביסעל מאַקט און אַ גלאַט צינגעל קאָן מען ד׳אַלעבען ווי גאָט אין אָדעס. אַזאַ איינער דאַרף נישט אַרבייטען, נישט האַנדלען, נישט דרעהען זיך דעם קאָפּ; דאָס אַלצדינג טוען שוין פאַר איהם אַנדערע, ער געניסט פונ׳ם גרייטען און לעבט אַ גוטען טאָג.

ווי אַזוי?

אָט זענען אַ פּאָר מוסטערען פון דעם טיפּ לופט־מענשען אין אַמעריקא, פון עכט־אַמעריקאַנישע „מנחם־מענדעלס":

הער ע., אַ מאַן פון די מיטעלע יאָהרען, נעט געקליידט, גלאַט ראַזירט, וואוינט אין אַ שעהנעם האָטעל אין אַ קליין צימערל, אמת, און צאָהלט אויפ׳ן חודש, ווייל ס׳קאָסט ביליגער אַזוי) און פיהרט זיך מעשה אַריסטאָקראַט.

רעדט איהר מיט איהם, דערצעהלט ער אייך, אַז ער איז אַ צוריקגעצויגענער געשעפטסמאַן וואָס איז אַ מין ספּעציעלער קלאַס אין אַמעריקא. אַמאָל האָט ער זיך אַקטיוו בעטייליגט אין אַ גרויסען אייל־געשעפט אין דער וועסט, אין וועלכען ער האָט נאָך איצט אַ היבשען חלק. זינט די לעצטע יאָהרען לעבט ער צוריקגעצויגען פון מסחר, אָבער ער קריגט יעהרליך אַ געוויסע סומע געלד, לויט זיין חלק אין יענעם אייל־געשעפט, וועלכען ער האָט אַליין אויפגעבויט, און דערפון לעבט ער. אַזוי דערצעהלט ער אייך אַלץ אַליין און גיט אייך דערביי אַנצוהערען, אַז ער האָט, ברוך השם נישט אויף וואָס זיך צו בעקלאָגען, זיין הכנסה קלעקט איהם צו לעבען אַזוי ברייט ווי ער וויל נאָר. אָבער ער האָט פיינד אויפרייסען לייטען די אויגען. לעבט ער זיך שטיל, טאַקע בעקוועם, אָבער איינגעהאַלטען.

אין אמת׳ען, אָבער, לעבט דער ראָויגער פערשוין — ווייסט איהר פון וואָס? — ס׳וואָלט אייך קיינמאָל נישט איינגעפאַלען: דער ראָויגער פיין מאַנירליכער אַריסטאָקראַט איז בסך־הכּול אַן׳אָפּקויפער פון אַלטע קליידער...

ער קוקט נאָך יערען פריהמאָרגען אין די אַמעריקאַנער צייטונגען די נאָטיצען וועגען געשטאָרבענע רייכע לייט, אויף מאָרגען מעלדעט ער זיך צו דער פאַמיליע פונ׳ם פערשטאָרבענעם, גיט זיך אָן פאַר אַ פערטרעטער פון אַ האַלב־פילאַנטראָפּישער פירמע ערגעץ אין זיד־אַמעריקא, וואָס קויפט דאָ איין געטראָגענע מלבושים פון רייכע לייט פאַר — געפאַלענע און פאַראָרימטע אַריסטאָקראַטען דאָרט, אין יענער זיד־אַמעריקאַנישער רעפּובליק...

זיין רעדען, זיינע מאַניערען און זיין אויסזעהן זאָגען עדות, אַז ער איז נישט אַפּי־ווער. און וויל מען איהם שענקען די קליידער אומזיסט, זאָגט ער זיך אָפּ: „אָה, ניין, ! חלילה! אומזיסט נישט!" זיין פירמע וויל נישט קיין צדקה! בעצאָהלט ער דאָס ביסעל, וואָס מען פערלאַנגט פון יוצא־וועגען, און זאָגט, אַז מאָרגען וועט ער צושיקען אַ מענשען נאָכ׳ן פּאַק קליידער, אויף מאָרגען קומט זיין שליח טאַקע אַן׳אמת׳ער הענדלער פון געטראָגענע קליידער און פערנעהמט דעם פּאַק.

איהר פערשטעהט שוין, אַז דער אַריסטאָקראַט בעקומט שוין אַ חלק ריוח — און אַ היבשען חלק — פון אָט דעם מסחר. נאָך מעהר, אָפטמאָל האָט דער אַריסטאָקראַט אָפּגענומען זיין חלק ריוח נאָך פריהער; ער נעהמט פּשוט אַראָפּ וואַנסען פון די קליידער־הענדלער, טאַקע צוליב דעם אַז ער זאָל בעסער זיי שולדיג זיין, און נישט זיי איהם...

אַ צווייטער פון אָט דעם מין לופט־פערשוינען „מאַכט אַ שעהנעם לעבען", ווי מען רופט עס, בלויז פון זאָגען מבינות, און פון רעקאָמענדירען פערשידענע זאַכען צו אַנדערע, צו בעלנים, אַזאַ איינער האָט אַ גרויסע און ברייטע בעקאַנטשאַפט אין די „העכערע" קלאַסען פון דער געזעלשאַפט. ער איז אויך אויסגעקאָכט מיט אַ סך געזעלשאַפטליכע קלובען און כל־המינים וואָהלטעטיגע אָרגאַניזאַציעס. דאַרף אַ קלוב, אָדער אַנ׳אַנדער מין אָרגאַניזאַציע מאַכען פאַר איינעם אַ באַנקעט אָדער סתם עפּעס אַ קערמישעל פאַר די מיטגלידער, ווייסט שוין יענער מבין אָנצוּווייזען אויפ׳ן בעסטען רעסטאָראַן אָדער האָטעל פאַר דעם דאָזיגען צוועק. נאָך מעהר, ער נעהמט זיך אונטער אַפילו אויסצווירקען ביי יענעם האָטעל אָדער רעסטאָראַן אַ קלענערען פּרייז פער פּערזאָן. און ער ווירקט עס טאַקע אויך אויס. ס׳קאָסט נישט נאָר ביליגער, נאָר, אַ דאַנק זיין רעקאָמענדאַציע בעקומט דער קלוב אָדער אַנדער אָרגאַניזאַציע אויך אַ בעסערע בעהאַנדלונג דאָרט, אין דעם האָטעל אָדער רעסטאָראַן, וועלכען דער „מבין" האָט רעקאָמענדירט. שטייגט זיין פּרעסטיזש ביי לייטען, און מען רעכענט זיך נאָך מעהר מיט זיינע מבינות און מען הערט זיך נאָך מעהר צו צו זיינע רעקאָמענדאַציעס. און, עס פערשטעהט זיך שוין, אַז ער לעקט־אָפּ דערביי אַ פעט־ביינדעל; ער בעקומט שוין זיין מעקלעריי פון דעם האָטעל אָדער רעסטאָראַן, אָפטמאָל אויך אין פאָראויס.

אַנדערע, ווידער, ספּעציאַליזירען זיך אין מבינות אויף די „בעסטע פּלעצער", וואו איינצוהאַנדלען צוקערלעך, בלומען אָדער די בעסטע פּרוכט ס׳איז אַ סברא, אַז אַפילו די גאָר גרויסע אַריסטאָקראַטישע קראָמען פון קליידער, שוך, פוטערוואַרג, צירונג, מעבעל, און כל המינים אַנדערע זאַכען האַלטען אויס גאַנצע אַרמעען פון אַזעלכע „מבינים" אין די קולואַרען פון די גרויסע האָטעלען. וואָס ברייטער די בעקאַנטשאַפט אין די „הויכע פענסטער", פון אַזאַ מין „מבין" אַלץ גרעסער איז זיין חשיבות און אַלץ העכער איז דער לוין, וואָס ער בעקומט פאַר זיין „מבינות־זאָגען" און פאַר זיינע רעקאָמענדאַציעס. עס פערשטעהט זיך, אַז קיינער פון די „פריינד" און „בעקאַנטע" פון אָט דעם מין „מבין" וועלען איהם קיינמאָל נישט חושד זיין אַז ער לעבט פון זיין „מבינות—זאָגען" און פון זיין רעקאָמענדירען, וואו וואָס צו קויפען, וואָרים, ווי קאָן מען דאָס חושד זיין אַזאַ ווירדיגע אַריסטאָקראַטישע פערזענליכקייט אין אַזאַ מין זאַך?!

אָבער דער סאַמע משיקאַווסטער טיפּ אַמעריקאַנישער „מנחם־מענדעל" איז דער אַזוי־גערופענער „טיפּסטער".

אַ „טיפּסטער" רופען די אַמעריקאַנער איינעם וואָס קאָן צושטעלען „אינטערעסאַנטע", פערטרויליכע אינפאָרמאַציע וועגען פערשידענע ענינים צו „הרוי־סענדיגע" מענשען. דאָס הייסט, „געבען אַ טיפּ", און דער מענש, וואָס שטעלט צו אַזאַ אינפאָרמאַציע הייסט „טיפּסטער".

געפינט איהר אָט דעם טיפּ אינפאָרמאַציע־צושטעלער אין כמעט אַלע גרעסערע אינדוסטריעס, ער איז אייגענטליך נישט קיין שפּיאָן; ער ווערט פון קיינעם נישט געשיקט עמיצען צו פערראַטען. ער בעקומט זיין אינפאָרמאַציע בלויז דורך זיינע פערבינדונגען מיט די פיהרער און לייטער פון דער אָדער יענער גרויסער אינדוסטרי. וויל אַ געוויסע אויטאָמאָביל־פירמע למשל, אויסגעפינען וואָסערע נייעקייטען איהרע קאָנקורענטען פּלאַנעווען אין זייערע נייעסטע מאָדעלען, געפינט זי שוין איינעם, וואָס פערמאָגט די דאָזיגע אינפאָרמאַציע, און וועלכער איז אויך גרייט די אינפאָרמאַציע צו געבען פאַר אַזוי פיל און אַזוויפיל...

אָט דעם מין „טיפּסטער" געפינט איהר, ווי געזאָגט און כמעט אַלע אינדוסטריעס און מסחרים איהר בעגעגענט איהם אַפילו אין דער טעאַטער־וועלט אויף בראָדוויי, וועלכע פערמאָגט אַזוי פיל סודות און אַזוי פיל בעלנים אויף די דאָזיגע סודות.

עס איז איבעריג צו זאָגען, אַז וואָס גרעסער און רייכער די אינדוסטרי, אַלץ מעהר „טיפּסטערס" דרעהען זיך אַרום איהר, און ציהען זיך חיונה פון, דערוויסען זיך בעצייטענס וועגען זאַכען, וואָס אַנדערע וועלען זיך דערוויסען ערשט שפּעטער.

איז דאָס, ווי איהר זעהט, אויך אַ מקור חיונה פאַר מענשען, וואָס האָבען דעם חשק, און די פעהיגקייט, צו לעבען אויף גרייטען, און ציהען פרנסה פון דער לופט. און גרויס איז די צאָהל פון אָט דעם מין לופט־מענשען אין אַמעריקא און גרויס זענען אויך די פערמעגענס, וואָס די דאָזיגע מינים לופט־מענשען פּאָמפּען אַרויס אַ יאָהר פון יענעמס קעשענעס, נישט טוענדיג אַליין קיין האַנד אין קאַלט וואַסער.

ג. ב. ל—ר.

חדר „יסודי התורה הראשון"

שע"י „אגודת ישראל" לאָדז, פּאָלודניאָווא 11

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פעראָרדנונג פון דער שול־מאַכט, מוזען אַלע עלטערן וועלכע ווילען זייערע קינדער (געבוירענע אין די יאָהרען 1915 — 1922) לאָזען לערנען אין חדר צום קינפטיגען שול־יאָהר 1929 30 (ד. ה. פון 1 וורזשעשען אייגענהענדיג אונטערשרייבען וועגען דעם אַ דעקלאַראַציע צו דער שול־אינספּעקציע ביז דעם 31 מאַי, דערביי דאַרף מען ביילעגען די מעטריקע פון תלמיד.

דעקלאַראַציעס ווערען אויסגעפיהרט אין דער קאַנצעלאַריע פון חדר פון זונטאָג, פ׳ בחקותי הבע"ל (דעם 26 מאַי) טעגליך פון 11 — 1 און פון 5 — 8 נאָכמ.

די ביז־איצטיגע תלמידים, זאָגאַר די נישט שול־פליכטיגע, אויב זיי ווילען זיין געזיכערט מיט זייערע פּלעצער אויף ווייטער, דאַרפען זיי זיך מקדים זיין און דעקלאַרירען זיך אויפסנייי שפּעטעסטענס ביז פרייטאָג פ׳ בהר הבע"ל (דעם 24 מאַי), נאָכהער וועלען אַנדערע תלמידים אָנגענומען ווערען אויף זייער אָרט און עס וועלען נישט גוצען קיין שום טענות און חשיבות.

די לייטונג.

גאָלדענע גליקען

(37 (ראָמאַן)

— אַזוי איז עס! — האָב איך געזאָגט — צוזאַמען וועט אונז לייכטער זיין אָפּצוזונדערן פערשידענע אַטענטאַטען.

— איך וואָלט געוואָלט קלאָהרער וויסען, ווער זענט איהר פריהער געווען, — האָט ביל בעמערקט נאָך אַ קורצען איבערלייגען זיך — דאָס וואָלט דאָך אַ סך פעראיינפאַכט דעם ענין... ווי מיינט איהר? ווייזט אויס, אַז די זאַך האָט אַ שייכות מיט סאַן־לוקא. לאָמיר אָקאָרשט אַ קוק טון אויף דער מאַפּע. ס׳קאָן דאָך זיין, אַז ס׳וועט אונז עפּעס איינפאַלען.

— אָט ליגט די מאַפּע אויפ׳ן טיש, איך האָב זי צוגעגרייט נאָר נישט בעוויזען אין איהר איינצוקוקען — האָב איך געזאָגט — בעמיהט זיך אויך אויסצוגעפינען דאָרט די שטאָט קולעבראַ. מ׳זאָל געהן גלויבען מאַריאַן, רופט מען מיך „דער לץ פון קולעבראַ". איך וואָלט געוואָלט גענויער וויסען וואָס איהר מיינט דערמיט.

ביל האָט זיך איבערגעבויגען איבער דער מאַפּע, וואָס איז געווען אַרויסגענומען פון אַטלאַס.

— איך האָב עס! — האָט ער אין עטליכע מינוט אויסגערופען טייטלענדיג מיט אַ פינגער אויף צענטראַל־אַמעריקא. — אָט האָט איהר קולעבראַ! צום טייוועל! דאָס איז דאָך אין קאָסטאַריקאַ!

— דאָס זאָגט מיר אָבער גאָרנישט־

— אויסטערליש איז דאָס, — האָט ביל פאָרט געוועצט — וואָס איך האָב שוין אינערגיץ געהערט דעם אויסדרוק... „דער לץ פון קולעבראַ"!

— אפשר איז עס בכלל אַ מושב לצים! — האָב איך אַ שמייכעל געטון.

— און אָט האָט איהר דאָ סאַן־לוקאַ, — האָט ביל פאָרגעזעצט, פיהרענדיג מיט׳ן פינגער איבער דער קאַרטע. — לאָמיר אָקאָרשט אַ קוק טון, וואָס ס׳ווערט געזאָגט וועגען דעם מקום: אַ זעלבסטשטענדיגע רעפּובליק צווישען בראַזיליען און אַרגענטינאַ. בעפעלקערונג — דרייהונדערט טויזענד — בעשטעהט פון אינדיאַנער, נעגערס און טייסע פון שפּאַניער און געמישטער אָפּשטאַמונג.

— מיט איין וואָרט — האָב איך זיך אָפּגערופען — גואַרעס און זיין פריילעכע קאָמפּאַניע.

— אַלס פּרעזידענט איז דאָרט איצט — האָט ביל ווייטער געלייענט — גענעראַל סילווייראַ דעסאַליס, וועלכער פערנעהמט זיין אמט נאָך איגנאַציאָ פּראַדאָ, — דער לעבער, וואָס האָט אַראָפּגעוואָרפען און דערהרגעט דעם ערשטען פּרעזידענט פון דער רעפּובליק מאַנועל סאַלאַגאַאָ.

— אַזוי הייסט עס! — האָב איך שטיל אַ פייף געטון — איצט, הייבט מיר אָן די זאַך קלאָהרער צו ווערען! מאַריאַ סאַלאַגאַ איז דעם דערהרגעטענעם טאָכטער, און מיין „ראַפּעלמאַן" נאַטען איז וואַהרשיינליך געווען איינער פון אָרגאַניזאַציאָס נאָהענטסטע מענשען. עס איז דערביי גאָר קיין חידוש נישט, וואָס די אומגליקליכע מיידעל האָט מיר געוואָלט אַדורכלעכערען דעם קאָפּ.

ביל האָט זיך פונאַנדערגעלאַכט.

— ס׳איז אוודאי אַזוי, און כ׳האָב מורא, אַז זי איז זעהר אַ געפעהרליכע מיידעל, רושעק.

— זי איז וואונדערבאַר! — האָב איך זיך אָנגענומען פאַר מאַריאַן — איהר האָט נישט קיין רעכט זי צו אורטיילען. חוץ מזה האָב איך ליב פרויען, וואָס זענען ענערגיש.

— גוט! — האָט ביל אַ ברום געטון, — איך זעה, אַז עס מאַכט זיך, פון אייך אַ פּאַסיגע פּאָר.

ער האָט אַ קוק געטון אויפ׳ן זייגער און צוגעגעבען:

— איהר דאַרפט זיך לייגען שלאָפען, רושעק, אויב איהר וועט אויפשטיין האַלב צעהן איהר האָט פערלוירען אַ היבש ביסעל בלוט, און איהר מוזט זיך אויסרוהען... מיט איין וואָרט — מאַרש אין בעט אַריין!

— אַ דאַנק אייך, פּאַניע דאָקטאָר, איהר זענט גערעכט! — האָב איך געזאָגט. אָבער נישט קוקענדיג אויף דער וואונד, און אויף די איבערגעלעבטע שרעקען, האָב איך זיך נישט געפיהלט מיד — מיר וועלען פאָרטזעצען אונזער אינטימען געשפּרעך, בעת מיר וועלען פאָהרען אין וועג.

— אָבער — האָט ביל אַ פרעג געטון — אין וואָס וועל איך פאָהרען?

— אָ, וועגען דעם זייט גאַנץ רוהיג, — האָב איך געענטפערט, אויפהויבענדיג זיך פון דער סאָפאַקע — אויפ׳ן וועג וועלען מיר אַריין אין עטליכע קליידער־מאַגאַזינען, און שאַפען פאַר אייך די נויטיגע קאָסטיומען פון אַ טוריסט. געלד פערמאָג איך לרוב.

— אויסגעצייכענט! עס שאַדט טאַקע נישט, איך זאָל זיך געהעריג אָנטון.

איך האָב איהם בעוויזען זיין צימער, דערנאָך האָט ער מיך אָפּגעפיהרט אין שלאָפצימער, און געהאָלפען מיך אויסטון כדי נישט אָנצורירען דעם באַנדאַזש.

קיין שום פאָרזיכטס־מיטלען אויף דער נאַכט האָב איך נישט אָנגענומען, אַ חוץ דאָס, וואָס איך האָב צוגעמאַכט אויפ׳ן שלאָס דעם שלאָפצימער.

איך האָב גלייך געפיהלט, אַז נאָך דער נאַכט פּאַסירונג אויף דער גאַס וועט מיר גואַרעס מיט זיינע פריינד לאָזען צורוה אויף עטליכע שעה.

אין דער הינזיכט האָב איך נישט געהאַט קיין טעות.

ביז איינדערפריה האָט מיר קיינער נישט געשטערט מיין רוהיגען פעסטען שלאָף.

אויפגעוועקט האָט מיך דאָס צימער־מיידעל מיט׳ן אָנקלאַפּען אין דער טיר.

(פאָרטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

26 זונטאג — מז אייר תרפ"ט

מאי

זון-אויפגאנג 3.27
זון-אונטערגאנג 7.40

פאבאר פון יאהרגאנג 1908

מארגען, מאנטאג שטעלען זיך צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (פאמארסקא 18) די מאנספערשוינען פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אין 5-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

A. B C. D. E.

פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אנראדאווא 34) דער יאהרגאנג 1908 פון 7-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

H. I. J, L. Ł.

פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (זאקאנטנא 82) דער יאהרגאנג 1907 מיט קאטעגאריע "B" פון יאהר 1928 פון 12-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף אלע בוכשטאבען

עראפלאן-קאטאסטראפע

(—) פרייטאג אין אוונט איז פון קראקאו קיין לאדז ארויסגעפלויגען דאס מיליטערישער לופט-שיף פון 2 לופט-פולק. פאר לאדז האט דער פילאט פארוטשניק פיליפ יאנושעווסקי בעמערקט, אז דער מאטאר איז נישט אין ארדנונג און זיך אראפגעלאזען. באלד האט ער זיך אנגעשטויסען אויף א בארג שטיינער און זיך איבערגעדרעהט. דער עראפלאן איז שטארק בעשעדיגט געווארען און דער פארוטשניק איז פערוואונדעט געווארען.

דער קאמענדאנט פונ'ם לופט-פליה-פלאץ אין לובלינעק און דער קאמענדאנט פון ד.א.ק. גענעראל מאלאכאווסקי זענען באלד אנגעקומען אויפן ארט פון דער קאטאסטראפע.

דער פילאט איז איבערגעפיהרט געווארען אויף אנ'אויטא אין שטאט.

פערזאמלונג פון אקושערקעס

מארגען, מאנטאג 6 אין אוונד ווערט אין לאקאל פון געזאנג-פעראיין פיעטרקאווער 259 פארקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון ביידע אקושערקעס-פעראיינען אין לאדז. אלע אקושערקעס ווערען געבעטען צו קומען.

היינט — פייערונג פון 20-יאהריגען יובילייו פון יתומים-הויז

היינט 12 א זייגער בייטאג ווערט אין לאקאל פון יתומים-הויז, אויף פולנאצנא 38, פארקומען די פייערונג פון 20-יאהריגען יובילייו פון דער "לאדזער געזעלשאפט פאר יתומים-שוץ". די געזעלשאפט האלט אויס דאס יתומים-הויז אויף פולנאצנא 38 און דאס סאנאטאריום "ראזאלינא". די דאזיגע צוויי אינסטיטוציעס געהערען צו די פראכטפולסטע איינארדנונגען פאר קינדער, וואס געפונען זיך ביי אונז אין שטאט. צו דער פייערונג זענען איינגעלאדען פערטרעטער פון דער לאדזער געזעלשאפט, כלל-טוער, מיטגלידער און סימפאטיקער פון דער אינסטיטוציע, וועלכע וועלען זיכער אין א גרויסע צאהל בעזוכען די פייערונג, כדי אויף אזא אופן אויסדריקען זייער סימפאטיע פאר דער אינסטיטוציע.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפע (הארי-אויספאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונד.

האנדעלס-קאמער בעמיהט זיך וועגען פערקלענערען דעם אומזאץ-שטייער

(ה.) דאנערשטאג האט זיך א דעלעגאציע פון דער האנדעלס-קאמער אין די פערזאנען פון וויצע פארזיצער ד"ר זאקס, דירעקטאר אינזש. באיער און וויצע-דירעקטאר זאנד פארגעשטעלט פאר'ן פרעזעס פון דער פינאנץ-קאמער טאווארניצקי און איהם פארגעשטעלט די פאסטולאטען פון די ווירטשאפטליכע ספערען אין לאדז. די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען א מעמאריאל וועגען דעם אומזאץ-שטייער און אנגעוויזען, אז ס'איז וויכטיג דאס די פינאנץ-אמטען זאלען ביז'ן ערשטען יוני צושטעלען פארשלאגען וועגען פערקלענערען דעם אומזאץ ביז 1 פראצענט פאר די הורט-סוחרים, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער.

די דעלעגאציע האט זיך פערופען אויף דער לעצטער דעציזיע פון אדמיניסטראטיווען-טריבונאל, וואס שאפט אפ דעם צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום וועגען נישט אגווענדען די הנחה פאר פערקויפען אייגענע אויסארבייטונגען.

די דעלעגאציע האט אויך געבעטען פענאנדערלעגען דעם אומזאץ-שטייער אויף ראטעס און, אז די רעקורסען זאלען שנעל בעהאנדעלט ווערען.

פרעזעס טאווארניצקי האט געענטפערט דער דעלעגאציע, אז ער איז גינסטיג געשטימט צו די ארויסגעזאגטע פערלאנגען און; אז אייניגע פון זיי ווערען שוין אדורכגעפיהרט אין לעבען.

צום סוף האט ער אויסגעדריקט זיין צופריעדענהייט פון דער מיטארבייט מיט דער האנדעלס-קאמער.

אינטערעסאנטער פראצעס מיט דער קראנקען-קאסע

(ב) אין שטעטישען געריכט איז בעהאנדעלט געווארען א זעהר אינטערעסאנטער פראצעס.

א געוויסע פרוי ג. האט געארבייט אויף א שטעל אלס ווירטשאפטערין, און איז געוועזען פערזיכערט אין קראנקען-קאסע, האט זיך אבער געמאכט אזוי, אז פרוי ג. האט געבוירען א קינד פון דעם בעל-הבית ה' ק. די קראנקען-קאסע האט דאן אפגעזאגט צו פערזיכערן די פרוי ג. מיט איהר קינד מחמת זי איז א "אונגעזעצליכע פרוי", נישט קיין אנגעשטעלטע ביי איהר ברויטגעבער.

ה' ק. אליין, אויך א פערזיכערטער אין קראנקען-קאסע האט דאן געוואלט פערזיכערן די פרוי ג. מיט'ן קינד אלס מיטגלידער פון דער פאמיליע דאס האט די קראנקען-קאסע אויך אפגעזאגט צו טון, ווייל אהן חתונה-אקטען קען די קראנקען-קאסע נישט אנערקענען די פרוי אלס פרוי.

דאס געריכט האט בעשלאסען, אז די קראנקען-קאסע קען זיך נישט ארייננמישען אין די פערזענליכע בעציהונגען פונ'ם ארבייטסגעבער און ארבייטסנעהמער. קיין טערמין "נישט געזעצליכע פרוי" איז, אין געזעץ וועגען פערזיכערונג, נישט פאראן, דארט ווי עס איז פאראן א דינסט-בעציהונג, וואס עס האט ארט אין דעם דאזיגען פאל, און ווי עס האבען בעוויזען עדות, אז פרוי ג. דינט ביי ה' ק. אלס ווירטין און בעקומט 200 זל. א חודש, איז די קראנקען-קאסע מחויב זי צו פערזיכערן.

פראצעס פון פירמע פאזנאנסקי געגען ווארשאווער צייטונגען

אין ווארשאווער "אונזער עקספרעס" "נאש פשעגלאנד" און "עקספרעס פאראנני" איז געוועזען מיט א צייט צוריק געדריקט א געשפרעך מיט'ן אינדוסטריעלער אשר קאהן, אז ער האט געזאגט, אז די פירמע י. ק. פאזנאנסקי, אין לאדז, געפינט זיך אין א קריטישער מאטעריעלער לאגע.

די פירמע פאזנאנסקי האט זיך געפיהלט געטראפען און אנגעקלאגט די דערמאנטע צייטונגען אין געריכט.

פרייטאג איז אין ווארשא פארגעקומען דער פראצעס און די צייטונגען זענען בעפרייט געווארען פון יעדער שטראף, ווייל די דערמאנטע ערקלערונג איז געמאכט געווארען אין קאהנס נאמען, בלויז דער "עקספרעס פאראנני" איז בעשטראפט געווארען מיט 2 וואכען ארעסט פאר ברענגען קאהנס ערקלערונג, נישט אין קאהנס נאמען, נאר אין איהר אייגענעם נאמען.

ווי מען זאגט קלויבט זיך די פירמע פאזנאנסקי אנצוקלאגען קאהנען אין לאדזער געריכט.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעיץ.

פארלעצטע גאסטראלען
פון דער פרעמיערשע פון ניו-יארקער בן-עמי'ס קונסט-טעאטער און פון פעטערבורגער ניעזלאבין און בערלינער מאקס ריינהארד'ס טעאטערס
לידיא פאטאצקא
היינט, זונטאג, דעם 26-טען, דינסטאג, דעם 28-טען מאי ד. י., 9 א זייגער אוונד
צווייטע הערליכע אויפפיהרונג! צווייטע הערליכע אויפפיהרונג!
פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז! פרעמיערע!
הערבסט-פידלען
אין 4 אקטען פון סורגוטשאוו.
לידיא פאטאצקא אין א נייער קונסט-ראלע אלס "וואריא".
מארגען, מאנטאג, דעם 27-טען, 9 א זייגער אוונד צו פאפולערע פרייזען
ליבע און ליידענשאפט
(ראמאן) אין 3 אקטען מיט פראלאג פון שעלדאן.
הויפט-ראל "קאוואליבי" (איטאליענישע זינגערין) — לידיא פאטאצקא.
ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעיץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעיץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע.

די טעטיגקייט פון א נוצליכען אנשטאלט

מיט א יאהר צוריק איז אין לאדז געעפענט געווארען די לאנג-פערלאנגטע רייזע — ביורא "WAGONS-LITS" וועלכע נעהמט ארום מיט איהר טעטיגקייט אלע געביטען פון טוריסטיק..

א דאנק דער עלאסטישער און פאך-ארגאניזאציע, האט די לאדזער אפטיילונג זיך ערווארבען די אלגעמיינע סימפאטיע פון דער בעפעלקערונג, וועלכע נוצט זעהר גערן אויס דאס ביורא ביי לאנדעס-רייזעס און ביי אויסלענדישע רייזעס.

פאר דעם אינדוסטריעלען לאדז, וועלכע האט א א לעבהאפטע פערבינדונג מיט אויסלאנד, איז די ערעפנונג פון א.א. ביורא געווען א פשוט'ע נויטווענדיגקייט..

פון 1. מאי 1929 האט דאס ביורא אפגעשאפען יעדען צושלאג ביים פערקויפען באהן בילעטען. די בילעטען ווערען פערקויפט גענוי לויט אפיציעלע פרייזען. די רייזענדע, וואס קויפען בילעטען אין "וואגאן לי" מיידען אזוי ארום אויס פאר דעמוועלבען געלד דאס שטופען זיך אין די רייהען ביי די באהן-קאסעס אויף די וואקזאלען.

דער דאזיגער אינסטיטוציע ווינשען מיר ערפאלג ביי איהר ווייטערדיגער אנטוויקלונג.

הויפט-רייזע-ביורא
"WAGONS-LITS"
64 פיעטריקאווער 64
פערקויפט באהן-בילעטען אין לאנד און אויסלאנד די פרייזען גענוי ווי די אפיציעלע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50), ק. כאדזשינסקי (פיעטריקאווער 64), וו. מאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), ק. רעמבילינסקי (אגודזשעיא 28), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קארפערקעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראוקאווסקי (בזשעזשינער 56).

פון ארבייטס-געריכט

(2) קאזימיערזש הארקאוויטש האט אנגעקלאגט די פירמע גייער: ער האט דארט געארבייט פון 1. אפריל 1925 אלס טישלער-פראקטיקאנט און גענומען 34 זל. א וואך. דעם 23. מערץ איז ער ענטזאגט געווארען נישט בעקומענדיג קיין ענטשעדיגונג פאר 14 טעג אורלויב. דאס ארבייטס-געריכט האט איהם צוגעמשפט די סומע מיט 10 פראצענט צינזען פון 13. אפריל.

פראצעס פון קרולס מערדער

(—) דינסטאג הויבט זיך אן אין היגען קרייז-געריכט דער פראצעס פון שטשעטשינסקי'ן, וועלכער האט ערמארדעט מיכאל קרול'ן.

דער מערדער האט קיין פערטיידיגער נישט געשטעלט און ס'וועט ווארשיינליך פאר איהם בעשטימט ווערען אנ'אמטליכער פערטיידיגער.

אויסער דעם פראצעס פאר ערמארדען קרול'ן האט שטשעטשינסקי אויף זיך נאך 11 פראצעסען פאר מערדערייען און רויב-אנפאלען.

פון געריכט

—=:::=—

מוטער דערמארדעט איהר קינד

(—) אין פעברואר האט אנא מאטושאק געמעלדען אין 9 פאליצײ-קאמיסאריאט אז אין דער וואוינונג פון פאציארקאווסקי, אויף סוכא 6 געפינט זיך אונטער'ן בעט א קערפער פון א ערשט געבוירען קינד און אז דאס קינד איז דערמארדעט געווארען דורך פאציארקאווסקא.

די פאליציאנטען וועלכע האבען דארט דורכגעפיהרט א רעוויזיע, האבען געפונען דאס קערפעל פון קינד איינגעוויקעלט אין א פעקעל. פאציארקאווסקא איז ארעסטירט געווארען און בעת דער אויספארשונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זי האט מפיל געוועזען מיט דער הילף פון דער אקושערין קאזארסקא. אויך די אקושערין איז ארעסטירט געווארען און נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס אין קרייז-געריכט. ביידע זענען פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע.

אַקציע צו בעפרייען אַרבייטער פון הכנסה-שטייער

(—) ווי מיר האָבן שוין מיטגעטיילט האָט די רעלעגאַציע פון טעקסטיל-פעראיין זיך געווענדעט צו דער רעגירונג, אַז מ'זאָל בעפרייען די אַרבייטער פון הכנסה-שטייער.

פרייטאָג האָט זיך די לייטערין פון דער אָפּטיילונג אין פינאַנץ-מיניסטעריום פראַו ד"ר באַרנשטיין געווענדעט טעלעפאָניש צום לייטער פון פעראיין וואַלטשאַק וועגן ווייטערדיגע אינפאָרמאַציעס.

ה' וואַלטשאַק האָט אויפגעקלערט, אַז די אַרבייטער געהט אין דעם אַז דער מיניסטום פונ'ם יעהרליכען פערדינסט פון וועלכען ס'ווערט גענומען הכנסה - שטייער, זאָל געהעכערט ווערען.

בשעתו איז דער מינימום בעשטימט געוואָרען אויף 1,800 זל. ד. ה. 42 זל. אַ וואָך. דער פערבאַנד וויל, אַז דער ראָזינער מינימום זאָל געהעכערט ווערען. ווייטער ווערט פערלאַנגט, אַז די אָפּרעכענונגזאָל פאָרקומען נישט לויט דער וואָך נאָר לויט'ן גאַנצען יאָהר און, אַז אַלע אַרבייטער, וועלכע פערדינען נישט אין פערלויף פון יאָהר דעם בעשטימטען מינימום, זאָלען פון דעם הכנסה-שטייער בעפרייט ווערען. פראַו ד"ר באַרענשטיין האָט דערויף ערקלערט, אַז זי וועט דעם ענין פאָרשטעלען דעם מיניסטער.

מאַגיסטראַט וועט אינטערווענירן אין דער וואָיעוואָדזטווע

וועגען צונעהמען יודישע אַרבייטער צו עפענטליכע אַרבייטן

(—) אויף דער פרייטאָג'דיגער זיצונג פון מאַגיסטראַט האָט לאַווניק ד"ר מאַרגאָלים אינטערפּעלירט דעם מאַגיסטראַט-פּרעזידיום, פאַר וואָס דאָס מלוכה'שע אַרבייטס-פערמיטלונגס-ביוראָ שיקאַנירט יודישע אַרבייטער ביים אָננעהמען צו עפענטליכע אַרבייטען. לאַווניק מאַרגאָלים האָט פאָרגעלעגט, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל וועגען דעם ענין אינטערווענירען אין דער וואָיעוואָדזטווע. דער פאָרשלאָג איז אָנגענומען געוואָרען און אין די נאָהענטסטע טעג וועט דער מאַגיסטראַט אינטערווענירען וועגען דעם ענין אין דער וואָיעוואָדזטווע.

געפעלשט וועקסלען מיט'ן סטעמפּעל פון פאָליציי-קאָמיסאַריאַט

(2) צום אינספעקטאָר עלזיסער ניעדזעלסקי דעם לאָדזער פאָליציי-קאָמענדאַנט, האָט זיך געווענדעט אַן אָננזועהענער לאָדזער בירגער מיט אַן אָנפראַגע צי די איינצעלנע פאָליציי-קאָמיסאַריאַטען זענען בערעכטיגט אויסצושטעלען וועקסלען, דערביי האָט ער געוויזען וועקסלען אויסגעשטעלט פונ'ם 11 פאָליציי-קאָמיסאַריאַט מיט דער אונטערשריפט פון ראַדזיקאָווסקי.

קאָמענדאַנט ניעזשעלסקי האָט זיך באַלד פערשטענדיגט מיט'ן לייטער פון אויספאָרשונגס-אַמט אויבערקאָמיסאַר ווייער און מיט'ן לייטער פון 11 פאָליציי-קאָמיסאַריאַט אַספּיראַנט דאַווידאָוויטש. אין דערזעלבער צייט האָט נאָך אימיץ אָנגעפרעגט טעלעפאָניש וועגען זעלבען ענין און ערקלערט אַז ער בעזיצט אַ וועקסעל אויף 131 זל.

ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אַ געוויסער ראַדזשיקאָווסקי אַ הויז-בעזיצער פון נאַפיורקאָווסקי 56, האָט אויסגעשטעלט זיינע וועקסלען און כדי זיי זאָלען אויסזעהען זיכערער האָט ער לויט אַ פרעמדער עצה צוגעשטעלט דעם סטעמפּעל פון קאָמיסאַריאַט.

ראַדזיקאָווסקי איז צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

שטאָטישע שפּיל-פּלעצער פאַר קינדער

(ס) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע, וועלכע עס האָט אונטערגענומען דער מאַגיסטראַט, לויט דער איניציאַטיוו פון וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי— איינצואָרדנען אין פערשידענע פונקטען פון שטאָט שפּיל-פּלעצער פאַר קינדער און אויף דער פרייטאָג'דיגער זיצונג פונ'ם מאַגיסטראַט בעשלאָסען געוואָרען צו דעם צוועק אָפּצוגעבען פאָלגענדע פּלעצער: אויף סענאַטאָרסקאַ 71; אויף ביאַלע, נעבען פּאַביאַניצער שאָסע; אויף קאָפּערניק-גאַס 51; אויף דרעווגאָווסקאַ 50; אויף ראָקיציגער 51; אויף רוג וואָרנע און מיעדזשאַנע; אויף קאַראָלעווסקאַ; אויף פּאָמאָרסקאַ 52 און אָגרושעיאַ צווישען לעשנאַ און לאַנקאָוואַ.

די אַלע פּלעצער וועלען ענטשפּרעכענד איינגעאָרדנעט און אָפּגעצוימט ווערען.

עס וועלען אויף זיי איינגעאָרדנעט ווערען פערוויילונגס-אַטראַקציעס פאַר די קינדער.

עס וועט איינגעאָרדנעט ווערען אויף די פּלעצער אַ ספּעציעלער אויפזיכט.

אַרעסטירט אַ לאַנג-געזוכטען גנב

אויף אַל. קאָשטשושקאַ 26 וואוינט אַ געוויסער באָלעסלאַוו פריילין, וועלכער האָט אַ דרוקעריי אויף פּיעטריקאָווער גאַס. פאָריגע וואָך, בעת פריילין איז געווען אין דרוקעריי, איז צו איהם אין וואוינונג געקומען עפּעס אַן אומבעקאַנטער און ערקלערט די דינסט, אַז פ. רופט איהר זי זאָל שנעל לויפען צו איהם אין דרוקעריי.

די דינסט האָט פערשלאָסען די וואוינונג און איז אַוועקגעלאָפען אין דער דרוקעריי. דאָרט האָט זי זיך דערוואוסט, אַז פ. האָט נאָך איהר נישט געשיקט. פריילין האָט פערשטאַנען, אַז ס'איז געשעהען עפּעס אַ שווינדעל און האָט מיט דער דינסט, אַוועקגעשיקט אַ היים, אויך אַן אַנגעשטעלטען.

צוקומענדיג צו דער וואוינונג האָבען זיי געטראָפען אַרויסגעהן פון דאָרטען עפּעס אַן אומבעקאַנטען. דער אַנגעשטעלטער האָט זיך געלאָזט נאָך איהם, יאָגען און אויף דער גאַס, האָט איהם פערהאַלטען אַ פערבייגעהענדער פּאָליציאַנט. ביים פערהאַלטענעם האָט מען געפונען אַן אַנגעלאָדענעם רעוואָלווער מיט 10 קויהלען, וויטריכעס, אַן'אייזען און אַ פּעקעל ציהרונג, וואָס דער גנב האָט צוגענומען אין דער וואוינונג.

ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער פערהאַלטענער איז אַ בעקאַנטער גנב און פערברעכער, קאַזשמערוש קושישצאַק, וואָס איז שוין פערמשפּט געוואָרען אין טאָרון אויף 5 יאָהר, אין גרודזשאַנץ אויף 6 יאָהר טורמע א. אַז. וו. אַ חוץ דעם ווערט ער דורך דער טאָרונער און אינאָוראָצלאַווער פּאָליציי געזוכט פאַר אַ רייהע פערברעכענס. קושישצאַק איז אַרעסטירט.

פון האַנדעלס-געריכט

(—) אין האַנדעלס-געריכט זענען ווייטער איינגעפלאָסען ביטעס וועגען פּראָלאָנגירען די צאָהלונגען פון איינינע פירמעס: „נ. ראָזענצווייג, ציגעלגאַס 33. האָט אין איהרע אַקטיוון 254,817 זל. און אין די פּאַסיווען — 200,000 זל.

די שוועריגקייטען ביי דער פירמע זענען ענטשטאַנען צוליב באַנקראָט פון דער פירמע „אַ גאָדעס" דורך וועמען זי פּלעגט שיקען איהרע אויסאַרבייטונגען צום אויסגעריגען אין דער שוועיץ, דורך אַ שרפה אין דער וועבעריי פון ליפשיץ, בעת וועלכער ס'זענען פערברענט געוואָרען אַ טייל סחורות פון דער פירמע ראָזענצווייג א. אַז. וו.

די לוין-וועבעריי פון „וואָלף ציוק", שענקעוויטש 6, האָט אין איהרע אַקטיוון 334,641 זל. און אין די פּאַסיווען 259,556 זל. בלויז די רויה-מאַטעריאַלען לויט'ן איינקויף-פּרייז בעטרעפען — 229,432 זל.

פירמע ערוו. לייכמאַן, פּיעטריקאָווער 112, עקזיסטירט זייט 1897. בעשעפטיגט 60 אַרבייטער. די אַקטיוון בעטרעפען 177,000, פּאַסיוון — 121,098 זל.

די פירמע „ב. גלאָבוס", פּיעטריקאָווער 37, האָט בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון איהרע צאָהלונגען אויף 3 חדשים. אַלס אויפזועהער איז בעשטימט געוואָרען אַרוו. עדוואַרד קרוקאָווסקי, ריכטער קאָמיסאַר — ס. פאַבריקאַנט.

„נתן רעכלער" (נאָוואָמיעסקאַ 4) האָט בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון איהרע צאָהלונגען. אַלס אויפזועהער איז בעשטימט געוואָרען אַרוו. סט. קאָסאַקאָווסקי, אַלס ריכטער קאָמיסאַר סט. האַמבורג.

דאַגעגען איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען צו פּראָלאָנגירען ד צאָהלונגען דער פירמע „מיכאל פּינטשעווסקי, זאַקען-אויסאַרבייטונגען".

די ווענדונג פון דער פירמע „זיגמונט" וועגען פּראָלאָנגירען די צאָהלונגען איז נישט בעטראַכט געוואָרען לויט'ן פערלאַנג פון דער פירמע.

צוזאַמענפאָהר פון דער דייטשער סאָציאַליסטישער אַרבייטער-פּאַרטיי

איז נעכטען פאָרגעקומען אין לאָדז

אין זאַל פון שטאָט-ראַט האָט זיך נעכטען געעפענט אַ צוזאַמענפאָהר פון דער דייטשער סאָציאַליסטישער אַרבייטס-פּאַרטיי פון קאָנגרעס פּוילען. עס זענען געקומען 90 דעלעגאַטען פון אַ גאַנצע רייהע שטעט. בעזונדערס שטאַרק פערטרעטען איז לאָדז און לאָדזשער ראַיאָן.

נעכטען אין ערשטען טאָג פון צוזאַמענפאָהר זענען אויסגעהערט געוואָרען בעגריסונגען פון צ. ק. פון פּ.פּ.ס. און פון אַ גאַנצע רייהע פּעפּעסישע אָרטסקאָמיטעטען. דעפּ. קראָנינג האָט געליפערט אַ פּאָליטישען רעפעראַט, איבער וועלכען ס'זענען פאָרגעקומען דיסקוסיעס.

היינט זונטאָג, ווערט דער צוזאַמענפאָהר פאָרטגעזעצט.

צו דער יאָהרצייט פון הרה"ג ר' אליהו חיים מייזעל זצ"ל

פרייטאָג צו דער 17. יאָהר-צייט פון הרה"ג ר' אליהו חיים מייזעל זצ"ל, זענען אויפ'ן בית-עלמין, צום קבר געקומען מאַסען יודען.

ביים קבר האָט מען געזאָגט תהלים און געמאַכט הזכרות. די פרויען האָבן אָנגעצונדען ליכט אויפ'ן קבר און האָבן מתפלל געווען.

עס זענען אויך געקומען די איניקלעך פונ'ם בעריהמטען לאָדזער רב, הרב ר' אליעזר יצחק מייזעל נ"י און זיין ברודער ר' שמואל ישראל מייזעל, ווי אויך די משפחה.

די דריי קברים, וועלכע ליגען אין איין שורה בעשטעהען פונ'ם גרויסען נפטר, פונ'ם הרה"ג ר' אליהו חיים'ס זוהן, הרה"ג ר' נתן נטע זצ"ל און דעם איידעם פונ'ם נפטר, דעם שניאַדאָווער רב.

אין דער באַלוטער חברה „נושאי המטה" איז דאָנערשטאָג אָווענד געמאַכט געוואָרען אַ טרויער-הזכרה, צו וועלכער עס זענען געקומען הונדערטער יודען.

„לאָקאַטאָר" דאַנקט דעם מאַגיסטראַט

(מ) דער מאַגיסטראַט האָט בעקומען פון דער פערוואַלטונג פון געזעלשאַפט „לאָקאַטאָר" אַ דאַנקבריף פאַר דער הילף און גאַסטפריינדשאַפט ביים איינאָרדנען דעם צוזאַמענפאָהר פון „לאָקאַטאָר".

די פערוואַלטונג דריקט דערביי אויס איהר אַנערקענונג דעם מאַגיסטראַט פאַר איהר אַרבייט ביים לינדערען די דירות-נויט. די דעלעגאַטען פונ'ם צוזאַמענפאָהר האָבן בעזוכט אונטער דער אָנפיהרונג פון וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי, לאַוניק פורטאַל און אינזשיניער ליסאָווסקי די אַרבייטער-קאָלאָניע אויף קאָנסטאַנטינער פּאָליסיע.

דאַן געפינט זיך אין דעם בריף אַ וואונש, אַז פּרעזידענט זשעמיענצקי זאָל ווי אַמגיכסטען געזונד ווערען.

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

היינט זונטאָג, אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) די צווייטע פּאָפּולער-וויסענשאַפטליכע פאָרלעזונג וועגען גיפטיגע גאַזען א.ד.ט.: „די פּערטיידיגונג" פאָרלעגענט אינזש. י. זשעלינסקי.

מיטינג פון צא"י אין קאָלאָסעאום-זאַל

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואָס עס ווייכען אין לאָדז די פיהרער פון דער וועלטליכער „אגודת ישראל" די ה"ה ד"ר וואָלף יאַקובסאָהן (האַמבורג), הרב ד"ר ה. קאָהן (בערלין), הרב טובי' הורוויץ (רישא) און פּרנס אלכסנדר זישא פרידמאַן (וואַרשאַ), אָרדענט איין די היגע „צעירי אגודת ישראל" אין זאַל קאָלאָסעאום זאַכאָדניאַ 53 אַ גראַנדיעזען קבלת-פּנים פאַר די געסט אויף וועלכען די אגודה-פיהרער וועלען אויפטרעטען מיט רעפעראַטען א. ד. ט. „די כנסי' גדולה און איהרע פּראָבלעמען".

פון פרויען-קלוב וו.י.ז.א.

דינסטאָג ד. 28 מאי (ל"ג בעומר) ווערט איינגעאָרדנעט ווערען אַ טראַדיציאָנעלער אויספלוג פאַר די מיטגלידערינס פון קלוב אויף אַ גאַנצען טאָג קיין זשאַקאָוויטץ.

אַ ספּעציעלער צוג פון לאָדז פאַבריטשנע וואָקזאַל 8 אַ זייגער אינדערפריה דער זאַמעלפונקט אויפ'ן וואָקזאַל אין זאַל פונם 2 קלאַס.

פון אינוואַלידען-פעראיין

(—) די פערוואַלטונג פון פעראיין פון קריגס-אינוואַלידען אין לאָדז מעלדעט דערמיט, אַז זי האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט אַ געוויסען אַנטאָני פערסקי (אַנדרושעיאַ 43), וועלכער גיט זיך אָן אַלס דירעקטאָר פון האַנדעלס-אָפּטיילונג ביים פעראיין פון קריגס-אינוואַלידען.

אַרטור שיק'ס „קאַלישער סטאַטוט"

אַרטור שיק'ס אויסשטעלונג פונ'ם „קאַלישער סטאַטוט" הערט נישט אויף צוציהען צו זיך דאָס לאָדזער פּובליקום.

דאָס געניאַלע ווערק רופט אַרויס אַן'אויפריכטיגען ענטוזיאַזם ביי די טויזענדטער מענשען, וועלכע בעזוכען די אויסשטעלונג. ווי מיר ווערען געוואויר וועט די אויסשטעלונג דויערן נאָר נאָך איין וואָך.

נאָכדעם וועט די אויסשטעלונג איבערגעפיהרט ווערען קיין קאַליש, וואו זי ווערט איינגעאָרדענט אין קאַלישער שטאָט-ראַט.

אויספלוג פון קולטור-ליגע

אויף דער אויסשטעלונג פון אַרטור שיק

נעכטען האָט בעזוכט אַרטור שיק'ס אויסשטעלונג פון קאַלישער סטאַטוט, אַ גרעסערער אויספלוג פון דער „קולטור-ליגע", בושעשינער 23.

פאַר דעם אויספלוג האָט ראַטם. ליכטענשטיין געהאַלטען אַ פאָרלעזונג אין זאַל פון קולטור-ליגע וועגען מצב פון די יודען אין פּוילען. אין דער צייט ווען ס'איז אַרויסגעגעבען געוואָרען דער קאַלישער סטאַטוט.

וועגען קאַלישער סטאַטוט גופא האָט אין אויסשטעלונגס-זאַל געהאַלטען אַ קורצע פּרעלעקציע דער קונסט-מאַלער ה' אַפּעלבוים.

נאָך די לעקציעס האָט דער גרויסער אַרבייטער-עולם מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט בעטראַכט די אויסגעשטעלטע קונסט-ווערק.

שטעטישער קונסט-גאַלעריע

די קאָלעקטיווע אויסשטעלונג פון אַפּעלבוים און לאַסאַצקין, זאַבאַקליצקין און זאַלעווסקין האָט ספּעציעל ערפאָלג, צוליב דער פערשידענהייט פון די בילדער, טעמאַס און קינסטלערישער טעכניק.

צווייטע פּרעמיערע אין יודישן טעאַטער

מיט'ן אָנטייל פון די קינסטלערין לידיא פּאַטאַצקאַ

די צווייטע פּרעמיערע מיט דער קינסטלערין לידיאַ פּאַטאַצקאַ „די הערבסט פידלען" איז נעכטען אַ דורך מיט אַ גלענצענדען ערפאָלג. די קינסטלערין האָט זיך בעוויזען אין דער ראָלע — אַלס וואַריאַ אין איהר פולען פּראַכט און גרויס. זי איז מיט ענטציקונג אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן טעאַטער עולם. מען האָט די אַרטיסטקע ממש נישט אַראָפּגעלאָזט פון דער סצענע. אויך די פּיעסע האָט געלאָזט אַ טיפען איינדרוק.

היינטיגע פאָלקס-פערוויילונג אין העלענאָוו

די אַלגעמיינע לאַנדעס-אויסשטעלונג אין פּוזען איז אַ פּרעכטיגע אילוסטראַציע פון דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג פון פּוילען און איז גלייכצייטיג אַ גוטער ענטוויקלונגס- און ערציהונגס-מיטעל: זי בעווייזט, בילדלעך אויף וואָס פאַר אַ אופן און ווי אַזוי די ענטוויקלונג פון פּוילענס מאַכט איז ענטשטאַנען.

צוליב דער ערציהונגס-בעדייטונג פון דער אויסשטעלונג בעמיהט זיך דער קאָמיטעט פון דער אויסשטעלונג אין פּוזען, אַז די אויסשטעלונג זאָלען בעזוכען, וואָס מעהר שול-קינדער.

כדי צו שאַפען די געהעריגע מיטלען דערצו, ווערט היינט, דעם 26, מאַי, איינגעאָרדענט אין „העלענאָף" אַ גרויסע פאָלקס-פערוויילונג מיט אַ ברייטען פערוויילונגס-פּראָגראַם.

קאָנצערטען אין העלענאָף

די קאָנצערטען אין היינטיגען סעזאָן אין העלענאָף אונטער דער דירעקציע פון ריטעלנא, האָבען אַרויסגערופען אַ פּעראינטערעסירונג צווישען די לאָדזער מעלאָמאַנען. עס איז דעריבער צו ערוואַרטען אַ פערשטאַרקטע פרעקווענץ אין דעם שענעם לאָדזער פּאַרק.

היינט 12 ביטאָג וועט פאָרקומען אַ געוועהנליכער פּאָפּולערער קאָנצערט.

פון „גאַנג"

אין גאָרטען אויף ציגעל-גאַס 16, וואו עס האָט זיך איינגעאָרדענט דאָס פּוילישע רעוויי-טעאַטערל „גאַנג", פערברענגט דאָס לאָדזער פּובליקום אַ פּאָר געמיטליכע שעהן. דער גאַנצער אַנסאַמבל און דאָס פּראָגראַם האָבען גרויס ערפאָלג.

דעם טאטען האט מען צושמעטערט מיט א האק

און דאס קינד איז געלעגן אונטער'ן בעט

וועגען דער שרעקליכער רציחה וואס גנבים־באנדיטען האבען אויסגעפיהרט איבער דעם אנגעזעהענעם שיך־סוחר אשר מילשטיין, אין "סוכערניאוו שרייבט מען:

בעת'ן מארד איז אי שטוב געווען בלויז מילשטיין און זיינס א 6־יעהריג קינד. מילשטיינס פרוי איז געווען גראד פעררייזט. מילשטיין האט דער ערשטער דערהערט ווי ס'רודערט זיך ביי זיין טיר. איז ער אראפ פון בעט. ווי נאר ער איז פון בעט אראפ האט איהם איינער פון די גנבים דערלאנגט מיט א האק איבער'ן קאפ און ער איז גלייך אנידערגעפאלען אין א קאלוזשע בלוט.

פון מילשטיינס קרעכצען האט זיך אויפגעכאפט זיין קינד, וואס האט אנגעהויבען צו וויינען. די באנדיטען זענען צו צום קינד און געפרעגט, צי עס דערקענט זיי. דאס קינד האט דערשראקענערהייט געענטפערט, אז ניין. די באנדיטען האבען דאן שטרענג בעפוילען דעם קינד, עס זאל זיך בעהאלטען אונטער דער קאלדרע. דאס קינד האט געפאלגט און ווען די באנדיטען האבען מיט דער האק צושמעטערט די רעשט פון מילשטיינס קערפער האט זיין קינד פון אונטער דער קאלדרע געשריגען: „טאטע, בעהאלט זיך אויך אונטער'ן איבערבעט, וועט מען דיך נישט שלאגען"!

ווען די באנדיטען זענען אוועק מיט'ן גאנצע רויבטען פערמעגען, האט דאס קינד אנגעהויבען שטארק צו וויינען. דאס האבען דערהערט די שכנים און אזוי ארום האט מען זיך דערוואוסט וועגען דעם שרעקליכען געשעהעניש.

די אויספארשונג ארום גאנצען ענין האט תיכף איבערגענומען די קעלצער פאליציי, וואס האט אויפ' ארט פונ'ם געשעהעניש אראפגעבראכט א שפור־הונד. דער הונד האט אויסגעשפירט די טריט און איז אוועק אין א הויז אויף עק שטאט, לאווערינג זיך גלייך אין דער וואוינונג פון געוויסען הויזוויירט וועלכער האט דא לעצטענס פערקויפט דאס הויז מאקע דעם זעלבען ערמארדעטען מילשטיינען. דער הונט האט אין שטוב געטראפען בלויז די פרוי און קינדער און נאכ'ן אלץ ארומשמעקען איז ער צוריק ארויס און אוועק אין מארק. און דארט האט ער צווישען טויזענדער מענשען אפגעזוכט דעם זעלבען געוועזענעם הויזוויירט און אוועקגעלעגט זיך אויף זיינע פיס נישט וועלענדיג בשום אופן פון איהם זיך אוועקריהרען.

פאליציי האט תיכף ארעסטירט דעם דאזיגען געוועזענעם הויז־וויירט און דורכגעפיהרט א רעוויזיע אין זיין וואוינונג, וואס האט בלוט בעשטעטיגט זיין אנטייל אין מארד. מ'האט נעמליך געפונען ביי איהם א פערבלוטיגטע האק, און א פאר הויזען מיט צייכענס פון בלוט.

דער מערדער איז זיך, טרא קדי דאזיגע שלאגענדיגע בעווייזען געגען איהם נישט מודה אין פערברעכען. אויך די איבעריגע אנטיילנעהמער אין מארד איז דערווייל נאך נישט געלונגען צו ענטדעקען.

דראהונגען צום רעדאקטאר פון אקטיאבער

דער מינסקער „אקטיאבער" איז ארויס מיט א לייט־ארטיקעל, וואס ענטהאלט „א פאר ווערטער אונזערע אנאנימע קארעספאנדענטען". דער „אקטיאבער" מעלדעט אז די רעדאקציע בעקומט לעצטענס אהן א צאהל בריף פון יודען, וואס זידלען דעם רעדאקטאר און זענען געשריבען מיט א נוסח פון אומגעהויערער שנאה צו דער סאוועטמאכט. איין בריף הויבט זיך אן מיט דער ווענדונג צו דעם רעדאקטאר מיט פאלגענדע ווערטער: „חשובער חבר קרושעוואן (קרושעוואן איז געווען דער העלד פון קעשענעווער פאגראם). אן אנדער בריף רופט אן דעם רעדאקטאר „סובאטין" (געוועזענער רעדאקטאר פון שווארץ־מאהרינגען „נאוואיע ווערמיא") דער אינהאלט איז אין אלע בריף: „מיר האפען נאך צו דערלעבען יענע טעג, ווען אויף יעדען סלופ, וועט הענגען עמיצער פון דער יעווסעקציע".

פרץ הירשביין שאפט א קולטור־פאנד

פאר די יודישע קאלאניעס

פרץ הירשביין און זיין פרוי אסתר שומיאטיטש זענען אוועקגעפאהרען פון רוסלאנד קיין פינלאנד. מען האט פאר זיי אין מאסקווא געמאכט א געזעגענונגס־אווענד פון שרייבער און קולטור־טוער.

הירשביין האט בעשלאסען צו אונטערנעהמען איצט אין אויסלאנד אן אקציע פאר א פאנד ספעציעל פאר קולטור־ארבייט צווישען יודישע פויערים. נאך זיין בעזוך אין די יודישע קאלאניעס האט הירשביין זיך בעזונדערס אפגעשטעלט אויף דער קולטורעלער נויט, ער האט פארגעגעט א רייה מיטלען, ווי אזוי צו פערבעסערן די לאגע עס איז צוזויפגערופען געווארען א זיצונג פון דער קולטור־קאמיסיע פון „געזערד" און פרץ הירשביין האט ד אפערגעלעגט זיין פלאן. ער האט ערקלערט אז ער וועט אי זאויסלאנד ארויסרוקען די איתעי פון שאפען דעם פאנד. ער וועט זיך ספעציעל ווענדען צ וקולטור־אינסטיטוציעס און שרייבער־פעראייניגען וועגען דעם ענין.

עס איז אין דער קולטור־קאמיסיע אנגענומען געווארען א בעשלוס ארויסלאזען הערווייל א זאמעלבוך צוזאמען מיט די אויסלענדישע שרייבער, וואס האבען בעזוכט די קאלאניעס און די הכנסה פון דעם זאמעל־בוך זאל געהן לטובת דעם נייעם קולטור־פאנד.

געזוכט א גע'גנבעטע פידעל

און געפינען א פאבריקעל פון פאלש געלד

אויף דער פאהר־ליניע לעמבערג—רודקי האט מען צוגעגנבעט אין צוג דעם קאנסערוואטאריע־שילער אלעקסאנדער מאלאני א פידעל אין ווערט פון פינפהונדערט זלאטים. אזוי ווי די גנבה איז פארגעקומען נישט ווייט פון לוביען ווועלקי איז דער דערמאהנטער קאנסערוואטאריע־שילער אוועק אין דעם פאליציי־פאסטערונעק אי זלוביען־וועלקי און געמאלדען וועגען דער גנבה. דער שילער האט נעבעך געוויינט, אז ער איז וועהר ארים און דער דאזיגער פידעל איז כמעט זיין איינציג פערמעגען.

די פאליציי אין לוביען־וועלקי האט תיכף אנגעהויבען די אויספארשונג אפגעווארט אלע צוגען וואס פאהרען אין דער ריכטונג פון לעמבערג קיין סאמבאר און טאקע געפונען דעם גנב. א געוויסען נוש נאי"ש האווריליעוויטש, א שלאסער־געהילף, וועלכער נאהרט טאנטעגליך צו דער ארבייט פון לודוויג־וועלקי קיין לעמבערג. די פאליציי האט פעסטגעשטעלט אז דער דערמאהנטער פערשוין, פאהרענדיג אין דער נאכט אין צוג, פילנעוועט זעהר גוט די שלאפענדיגע פאסאזשירען אין צוג, כדי זיי צו קאנען בעגנבענען. האווריליעוויטש האט זיך מודה געווען צו דער גנבה און דערצעהלט, אז די פידעל האט ער שוין פערקויפט פאר צעהן זל. אן אומבעקאנטען פערשוין. ער האט נאך צוגעגעבען, אז בעת דער גנבה האבען איהם מיטגעהאלפען נאך צווייטע פערשוינען, א געוויסער כאמיעץ פון לוביען־וועלקי און זיינס א חבר. וועמענס נאמען עס איז איהם אומבעקאנט.

דער עלטערער פאליציאנט טאכאווסקי און די צוויי פאליציאנטען שאפראן און לעשניאק זענען הערנאך אוועק ארעסטירען כאמיעץ'ן און דארט האבען זיי אנגעטראפען דעם דאזיגען פערשוין וועלכער האט זיך ארויסגעוויזען אלס יאן קאגיש, 22 מאל שוין בעשטראפט געווארען. ביידע זענען ארעסטירט געווארען, אבער קודם כל האט מען דורכגעפיהרט א רעוויזיע ביי כאמיעצ'ן אין דער היים.

בעת דער רעוויזיע האט מען אנגעטראפען אויף א פאבריקעל פון פאלשע באנקנאטען.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכמ.

אויף ראטעס! דאמענפאלטענס — גומי־פאלטענס
גאבארדין, זיידענע, בערבערין, זאמש און
אין אלע מאדערנסטע קאלירען, גאלאנטעריע, עלעגאנטע
הערען־ און דאמען־וועש. סאלדרעס, גאבעלין־דעקע, שירעמס, זיידענשטאפען און אנדערע ווארען
— עמפפעהלט —
צו קאנקורענץ־פרייזען „קרעדיטפאל", לאדז, פיעטריקאווער 70, פראנט, 2־טער שט. גינסטיגע בעדינגונגען.

פון יודישען פרויען־קלוב „ו. י. ז. א."
דינסטאג, דעם 28־טען מאי (ל"ג בעומר) צילי'בן פערעודיגען דעם הייי־יעהריגען סעזאן ווערט ארגאניזירט דער
טראדיציאנעלער געמיינזאמער אויספלוג
פון אלע מיטגלידערינס אויף א גאנצען טאג קיין זשעקאוויץ.
ספעציעלער צוג פון פאבריקס בהן־הויף — 8 א זייגער פריה.
דאס צוזאמענטרעפען זיך אויפ'ן וואקזאל אין זאל פון דער 2־טער קלאס.

ZAGINIONY został weksel na zł. 95.— Wystawca D. Rozental, Podrzeczna 8, zlecenie Sz. Benkel, pł. 16 lipca 1929 r. Weksel unieważniam. Zwrócić takowy do Sz. Benkla, Aleksandrowska Nr. 36. 7504

מיט פולע רעכטען (קאטעגאריע A)
8־קלאסיגעס מעדכען־גימנאזיום
מיט 3 פארבערייטונגס־קלאסען (A, B, C)
פון Marja Hochstein
Wólczańska 23, telef. 14-27.
דאס איינשרייבען פון נייע שילערינס קומט פאר טעגליך אין שול־שטונדען. 7842

25 פראצ. ביליגער!
ווילנער סקלאד ספרים | פערטרעטונג פון קאלאמייער טליתים
א.מ. גרובשטיין וואסבאדניא 54 פראנט 1. שט.
צו בעקומען ש"ס, טורים, רמב"ם, חומשים, פסוקים, מדרשים, משניות, מחזורים, סידורים.
ספעציעלער אויסוואהל סידורים פאר כלה־מתנות.
טליתים קאלאמייער, טע קישע און פיינע זיידענע, אויך טליתים קטנים, ציצית, זיידענע גארטלען, קאפלען, אויך א גרויסער סארטימענט פון ערשטקלאסיגע מעטאלענע ספרים. — 25% ביליגער ווי איבעראל.
א.מ. גרובשטיין וואסבאדניא 54 פראנט 1. שטאק

צו ווייסען שוין אלע סוחרים פון
נייער'ם ראיאן,
אז אין דעם ביורא
„ווערטאס" זשגאווסקא 12
(פראנט · לאקאל),
ווערען ערלעדיגט אלערלי חובות · ענינים
און פראטעסטירטע וועקסלען ווערען שטרענג בעהאנדעלט, געזיכערט און גאראנטירט.
דאס ביורא שיקט ארויס אייגענע מענשען אויף דער פראווינץ.
בעמערקונג: פאר שטעטישע קליענטען ווערט צוריקגעצאהלט פאר טראמוואי־בילעטען.

קאליגראף
ל. בערמאן
(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדסקא 1,19 ער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען.

השבת אבדה
כ'האב פערלוירען 2 וועקסלען (1 איין וועקסעל אויף 35 זל. אויסשטעלער ראשיצקי אהרן דרע אפענבערג, צאהלבאר דעם 16/6 1929, (2 א וועקסעל אויף 25 זל. אויסשטעלער בערקאוויטש, צאהלבאר דעם 2/6 1929. דער געפינער ווערט געבעטען אפצוגעבען פאר א בעלוינונג וואלבארסקא 19.

אכטונג, סוויטער־בראנזשע!
א קוואליפיצירטער שטריקער נעמט אן פערשידענע ארבייט פון 9 ביז 10 ער מאשינען פון ברייט 70 ביז 80 צענטים.
אפערטען אין אדמינ. אונטער „שטריקער".

השבת אבדה
כ'האב פערלוירען א וועקסעל אויף 100 זל. אויסשטעלער פאוונערסקא, באריסא 23, צאהלבאר ה. לעווקאוויטש, נאוואמיעסקא 26, צאהלבאר ד. 3/9 1929. דער וועקסעל ווערט פערלוירען א מילסטער. ביכעל אויך איז פערלוירען געווארען א מיליטער. ביכעל אויפ'ן נאמען איצאק בערנאווסקי פון יאהר 1899. דער עהרליכער געפינער ווערט געבעטען אבצוגעבען צו ש. בערנאווסקי, זאוואדסקא 13.

Dr. med.
ALEKSANDER MARGOLIS
Piotrkowska 81, tel. 12-81
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער־קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמ.

Dr. Z. Rakowski
מאגען, אינערליכע, נערוו־ קראנקהייטען.
קאנסטאנטינער 9. טעל. 27-81
נעהמט אן פון 10—12 און 2—5 נאכמ.

שייטלעך
אין א גרויסען אויסוואהל פון די מאדערנסטע פריזורען אין פערשיעדענע קוואליטעטען האר צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פאריסער, קאמיענא 5.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פליסעס און גלידער.
איינגעס פראטעזן און ארטאפעדישע אפאראטען.
נעהמט אן פון 5—7 אין ווינטער.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און נערוון־שוואכקייט.
קאנסטאנטינער 9. טעל. 27-81
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8, פרויען פון 3—4
ווארטע־צימער צו פאר פרויען.

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און נערוון קראנקהייטען.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין ווינטער.

Dr. M. WOŁKOWYSKI
פעטריקאווער 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מאגען־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעהמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 נאכמ.

Dr. med.
RACHELA LEWI
ספעצ. קינדער־קראנקהייטען
נעהמט אן אין דער לעטשניצע „Vita" (פעטריקאווער 45, טעל. 47-44) פון 3 ביז 5 נ"מ

כעמיש־באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט
אנאליזען פון קאל, אורין, ליכעך א. אז. וו.
אורין־אנאליז — 4 זל.

Dr. N. TRACHTENHERC
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
נארוטאוויטשא 11, טעל. 33-16
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

בחנם

פודער COTY
סענסאציע! פון מארגען!
ווערט ארויסגעבען
בחנם זיינע קליענטען

צום ערשטען מאל אין לאדז!
Skład Apteczny i Perfumerja
M. WOLMANA
12 ZAWADZKA 12
אנ'אריגינעל שאכטעל קאטי-פודער
וויכטיג פאר דאמען! א מויסטע קאסמעטישע בעראטונגען.
דעם 15-טען יולי ד. י. אנ'איבעראשונג!

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
WodnyRynek(róg Rokicińskiej)tel.18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od dnia 21-go maja do 27 maja 1929 r.
Dla dorosłych:
Pokusy życia
TRZYNASTY PRZYSIĘGŁY
Dramat w 8-iu aktach wg. poczytnej powieści
IRVINGA DODGE
Dla młodzieży:
Wojennym Szlakiem
obraz w 10 aktach.

קנה חכמה קנה בינה
ואל תט מאמרי פי
אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכן
זאלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
אז תלך לבטח דרכך
ווייל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילן, קארגע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואלאניעס, אינטערציזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

זייד צו טרייבען
מיר נעמען אן אלערליי זייד און קונסט-זייד צום טרייבען אויף די נייעסטע אויסלענדישע מעכאנישע טרייב-מאשינען, שנעלע און רעיעלע בעהאנדלונג
Adolf Kroening Piotrkowska 136.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעושינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	4½-3 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גמיטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	1½—12½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר בערגמאן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. אינגשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג ווערען אין שטאט. אין לעבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמא און בלוט
אימפונגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר ראזשינסקי סטאראפאלסקא	
צאהן-ערצט	6—3 1—10
קינסטליכע ציין, קראנען, מאסטען א. א. וו.	

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

דער בעוואוסטער
רעסטאראן פון מ. פאגעלמאן
מאכט בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז ביי מיר איז צובעקומען געשמאקע
פריהשטיקען, מיטאגען און אווענטברויטען
מילכיגע און פליישיגע
מיטאגען פון 250 זל. : אווענטברויט 120 זל.
די בופעט איז פערזעהן מיט אין און אויסלענדישע געטראנקען.
דער רעסטאראן איז אפען ביז 12 א זייגער ביינאכט.
מיט אכטונג מ. פאגעלמאן, צעגעלניאנא 42.

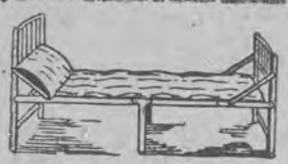
PALMA-PATENT

וויכטיג פאר לעטניקעס
אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ-געלד
קויפט בעסער פאר'ן זעלבען געלד
אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ
וואס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע PALMA-PATENT
פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאס, אויף רעדלעך.
מאטראצען
געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע
קאזעטקעס און טאפטשאנעס
בעמ.: בעטלעך מיט וועגעלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.
רעיעלע בעהאנדלונג, פאבריקס-פרייזען, ווערטליכע רעפאראטורן.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

דאס בעוואוסטע ארטאדאקסישע לעהר-אנשטאלט
בית-תלמוד של ל. פאסטערנאק
לאדז, צעגעלניאנא 11, טעל. 57-16
לויט דער פעראָרדנונג פון דער שול-מאכט, מוזען אלע עלטערן, וועמענס קינדער ס'לערנען שוין אין אויבענדערמאהנטען לעהר-אנשטאלט, ווי אויך די עלטערן, וועלכע ווינשען איינצושרייבען זייערע קינדער אויפ'ן נייעם שול-יאהר, זיך מעלדען ביז'ן 1-טען יוני (כ"ב אייר).
איינשרייבונגען ווערען אנגענומען טעגליך אין דער קאנצעלאריע פון 2-8 און פון 4—8 אווענד.
7479
די עקזאמענס הויבען זיך אן ד. 2. יוני (כג אייר). די לייטונג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
היייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכט.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-ציכער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

עלטערן!
אין מען לאנג ענזוסטירענדען חדר-שולע ווערען אנגענומען קינדער וואס לערנען און פאושעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש"י, נ"ך, משניות, גמרא, דינים-מאריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריות וזעלבסט צוזאמענשטעלען, ס'ווערען אויך אנגענומען אנפענגער פון 5 יאהר אן, ווי ס'ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט כרינגליך עברי, א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! —— צוגענגליכע פרייזען!
מנהל יחיאל דוד ראזענפעלד
פלאץ וואלנאשטשי 6 קויער אפ. רעכטס 2 שט.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 84-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

Dr. med.
L. Pikielny
אורלאג
ספעציעל ארצט פאר ניר-
בלאזן-און הארן - קראנק
NAWROTS
tel. 19-90
עמפאנגט פון 4—7 אוו.
נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie"
נאוואמיעסקא 3 פון 12½ ביז 2 אזייגער נאכט

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און וענערישע קראנקהייטען און ליבעסחיל אינמס.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונד.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דזיעסלעס, קין, גימען און צאנג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-65
od 1½—5 po pol. 4604

פייערפערזיכערטע
און געפאנצערטע
קאסעס
פאר פראווינצער סוחרים און קאאפעראטיווע בענק ביליג צו פערקויפען אויף גוטע בעדינגונגען. אפערטען אונטער „קאסע-שענק"

וויכטיג פאר לעטניקעס!

ווילט איהר האבען, אז אייערע קינדער זאלען געניסען פון דער פרישער מאילופט, דאן ברענגט אייערע צושעדיגטע
שפאציר - וועגעלעך
צו דעקען מיט צעראטע.
בעמערקונג: ס'איז אויך ביי מיר צו בעקומען פעלד בעטען PALMA-PATENT, פאמעל-בעטען, ליעזשאקעס און עס ווערט אויך אנגענומען פערשידענע טאפעציר-ארבעטען.
Tapicer I. GNAT, Łódź, Południowa 21. 7367

שפארט געלד!
קויפט
שירמס, שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעט

ס. פיינגבוים, נאוואמיעסקא 19!
ווייל איהר קאנט דארט קויפען מיט 25% ביליגער
אכטונג! ס'ווערען אנגענומען אלערליי ריפאר [illegible]

לאזט נישט הפקר אייער פערמעגען
בעפאר איהר פערזיכערט אויף זומער-וואוינונגען, קלינגט אן טעלעפאן 75-88, וועט מען אייך פערזיכערן אייערע וואוינונגען, פאבריקען און געשעפטען פון פייער און גנבות צו זעהר צוגענגליכע בעדינגונגען. 7418
אינספעקטאר פון גרן-און קאפיטאל-אסעקורירונג
ח. קאנסקער, קאמיענגא 9,
טעלעפאן 75-88.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשל. כט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערוועןקראנקהייטען 12—2 הויז זוג.	
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהיים, 4-5 זונ.	1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר סטופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-טעכניק, באלאמבירונגען, קאראנען, מאסטען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע טעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש.גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

מכבן. שלאסערי און שוריסטען
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
[illegible]
[illegible]
[illegible] : נאוואטקא 20.

א גרויסער אויספערקויף
— פון —
מאלער-שאבלאנען
א. פישאוף, לאדז, פולנאצנא 9.
כ'נעהם אויך אן פערשידענע
מאלער-ארבייטען. 7397

וויזשניאווא-גורא
דער בעקאנטער
פענסיאנאט פרידמאן
איז שוין טעטיג.
עמפפעהלט מיוקענע, זוניגע צימערן ביים וואלד.

מאשין - לעכע
הערן אגג עגבוטען אומצוניישע ביי
ג. גארדמאן צעגעלניאנא 29

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.